

İQTİSADİYYAT

www.iqtisadiyyat.com

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

İLHAM ƏLİYEV: “BÖYÜK QAYIDIŞ BAŞLAYIB”

Aprelin 26-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, qızları Leyla Əliyeva Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarında olublar.

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva Cəbrayıl rayonunda Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi hissəsinin açılışında iştirak ediblər.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi, general-polkovnik Elçin Quliyev Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevə raport verib.

Dövlətimizin başçısına məlumat verilib ki, yeni hərbi hissədə xidməti yüksək səviyyədə aparmaq üçün bütün şərait var. 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı Azərbaycan Ordusu torpaqlarımızı işğaldan azad etməklə, eyni zamanda, dövlət sərhədinin bərpası kimi çox mühüm bir missiyanı icra edib. Silahlı Qüvvələrimizin tərkib hissəsi kimi Dövlət Sərhəd Xidmətinin şəxsi heyəti də yüksək peşəkarlıqla düşməne sarsıdıcı zərbələr endirdi və onu torpaqlarımızdan qovub.

edə biləcəyik. Zəngilan rayonunun coğrafi yerləşməsi və burada olan imkanlar təbii ki, Zəngilanı beynəlxalq nəqliyyat-logistika mərkəzinə çevirmək üçün imkanlar yaradır. Təsəffü deyil ki, hava limanı məhz Zəngilanda inşa ediləcək. Əlbəttə ki, Zəngilanın gələcək uğurlu sosial-iqtisadi inkişafı üçün bu hava limanının böyük rolu olacaqdır.

Zəngilanda bu gün birinci kənd layihəsi artıq icra edilməyə başlamışdır. Ağalı kəndinin təməl daşı qoyulmuşdur. Böyük qayıdış başlayıb. Bu gün burada təməl daşını qoyduğum hava limanı dövlətimizin gücünü göstərir. Bir qədər bundan aralıda yeni Horadiz-Zəngilan avtomagistral yolunun təməli də qoyulacaq. Mövcud yola paralel olan 4-6 zolaqlı bu yol geniş imkanlar açacaq. Zəngilanda Azərbaycanın digər rayonları və Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birləşdirmək üçün bu layihələrin çox böyük əhəmiyyəti vardır. Bu hadisə münasibətilə zəngilanlıları və bütün Azərbaycan xalqını təbrik edirəm.

Sonra Prezident İlham Əliyev Zəngilan-Horadiz avtomobil yolunun təməlini qoyub.

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpa olunacaq Zəngilan məscidində olublar, daha sonra Zəngilan rayonunun Mincivan qəsəbəsinə yola düşüblər.

Dövlətimizin başçısı erməni işğalçıların viran qoyduğu Mincivan dəmir yolu stansiyasının binasının yerləşdiyi əraziyə gəlib. O, deyib: -Bura Mincivan dəmir yolu vağzal olub. Mənfur düşmən bu binanı da yerlə-yeksan edib, dağıdıb, dəmir yolunu söküb, relsləri aparıb, satıb, əridib və tank əleyhinə istehkamların quraşdırılması üçün istifadə edib. Bu bina erməni faşizminin növbəti qurbanıdır, növbəti şahididir. Ermənilər bütün binalarımızı - ictimai binaları, evləri, məscidləri, muzeyləri dağıdıblar, söküblər, talayıblar, daşları oğurlayıb aparıblar, özləri üçün evlər tikiblər.

Biz onları buradan qovduq. Mincivan qəsəbəsi uğrunda şiddətli döyüşlər gedirdi. Bizim Silahlı Qüvvələrimiz burada böyük qəhrəmanlıq göstərdi, düşməni buradan qovdu və Mincivan qəsəbəsinə azad etdi. Bundan sonra Ermənistan sərhədinə qədər, Ağbənd qəsəbəsinə qədər uğurla irəliləyərək düşməni torpaqlarımızdan çıxartdı. İndi dəmir yolu yenidən qurulacaq, vağzal da, həmçinin. Dəmir yolunun yenidən qurulması prosesinə start verildi. Horadizdən Ağbəndə qədər dəmir yolu çəkiləcək. Ondan sonra Zəngəzur dəhlizi ilə dəmir yolu Naxçıvan Muxtar Respublikasına qədər uzadılacaq.

Zəngilan coğrafi nöqteyi-nəzərdən Şərqi Zəngəzur bölgəsinə aiddir və Şərqi Zəngəzurdə yerləşir. Qərbi Zəngəzurdə bizim tarixi torpaqlarımızdır və o torpaqlardan Zəngəzur dəhlizi keçəcəkdir. Beləliklə, Azərbaycanın əsas hissəsi Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə dəmir yolu vasitəsilə birləşəcək.

Hərbi hissədə yaradılan şəraitlə tanışlıqdan sonra Prezident İlham Əliyev Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi qulluqçuları ilə görüşüb və çıxış edib. O, deyib:

- Əziz sərhədçilər, bu gün ölkəmizin həyatında əlamətdar bir gündür. Azərbaycan-İran sərhədində Dövlət Sərhəd Xidmətinin yeni hərbi hissəsi açılır. Bu açılışda mən iştirak edirəm və bu, bir daha Sərhəd Xidmətinin işinə verdiyimiz diqqətin təzahürüdür.

Vətən müharibəsi dövründə Azərbaycan-İran sərhədi tam bərpa edilib, işğal altında olmuş 132 kilometr sərhəd bərpa edilibdir. Müharibədən dərhal sonra sərhəd boyunca bütün lazımı istehkam, mühafizə işləri görülməyə başlamışdır. Bu hərbi hissənin fəaliyyətə başlaması bunun bariz nümunəsidir. Bütün sərhəd boyunca

- həm Azərbaycan-İran, həm Azərbaycan-Ermənistan sərhədləri boyunca lazımı işlər aparılır.

Azərbaycan-İran sərhədi dostluq sərhədidir. Bu sərhədin qorunması Azərbaycan-İran əlaqələrinin inkişafı üçün də çox böyük önəm daşıyır. Bizim İran İslam Respublikası ilə digər istiqamətlərdə sərhədimiz var və bu, sözün əsl mənasında, dostluq, əməkdaşlıq sərhədidir.

Buraya yaxın məsafədə yerləşən Xudafərin körpüsü Azərbaycan-İran dostluğunun rəmzidir. Xudafərin körpüsü Müstəqillik Günündə - keçən il oktyabrın 18-də düşməndən azad edilmişdir. Bu ərazinin düşməndən azad edilməsində sərhədçilər xüsusi rol oynamışdır.

Bu gün müzəffər Azərbaycan Silahlı Qüvvələri qarşıda duran bütün vəzifələri icra edir. Eyni zamanda, sərhədçilərimiz hazırda işğaldan azad edilən ərazilərdə Azərbaycan-Ermənistan sərhədinə də qoruyur. Biz Vətən müharibəsində Qələbə qazanaraq bu sərhədi də tam bərpa etdik, Zəngilan və Qubadlı rayonlarını, Laçın rayonunun bir hissəsini döyüşərək azad etdik. Laçın rayonunun böyük hissəsini və Kəlbəcər rayonunu düşmən artıq məcbur olub kapitulyasiya aktını imzalayaraq bizə qaytarıb.

Ancaq əfsuslar olsun ki, Ermənistan-da baş qaldıran revanşist qüvvələr yenə də bizə qarşı ittihamlarla çıxış edərək, bizə qarşı ərazi iddiası irəli sürürlər. Onlara, bax, buradan xəbərdarlıq etmək istəyirəm ki, bu çirkin əməllərdən əl çəksinlər, yoxsa onların axırı pis olacaq. Biz Vətən müharibəsi dövründə kimin kim olduğunu göstərdik. Dəmir yumruq düşmənin

başını əzdi.

Biz öz sərhədimizi qoruyuruq və bundan sonra da qoruyacağıq.

Sonra Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva Zəngilan rayonunun Ağalı kəndinə gəliblər.

Kənd Təsərrüfatı naziri İnam Kərimov dövlətimizin başçısına və birinci xanımına məlumat verib ki, birinci “Ağılı kənd” pilot layihəsi Zəngilanın 1-ci, 2-ci, 3-cü Ağalı kəndlərini əhatə edir. Layihənin icrası, əsasən, 5 komponent üzrə aparılacaq. Onlar yaşayış, istehsal, sosial xidmətlər, “ağılı kənd təsərrüfatı” və alternativ enerji sahələridir. Ərazidə ilk olaraq tam izolyasiya olunmuş və innovativ tikinti materiallarından istifadə olunmaqla 200 fərdi evin tikintisi nəzərdə tutulub. Layihənin icrasında Türkiyə, Çin, İtaliya və İsrail şirkətlərinin mütəxəssisləri də iştirak edəcəklər. Dövlətimizin başçısı xarici şirkət nümayəndələri ilə videoformatda söhbət edib.

Sonra dövlətimizin başçısı Zəngilan rayonunun sakinləri ilə görüşüb.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev Zəngilanın 1-ci, 2-ci, 3-cü Ağalı kəndlərini əhatə edən birinci “Ağılı kənd” layihəsinin təməlini qoyub.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev Zəngilanda Beynəlxalq Hava Limanının təməlini qoyub.

O, çıxış edərək deyib: - Bu gün Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanının təməl daşını qoyduq. Yaxın gələcəkdə Zəngilanda beynəlxalq hava limanı inşa ediləcək. Bu hava limanının uçuş-enmə zolağı üç kilometrə bərabər olacaq. Bu hava limanı bütün növ təyyarələri, o cümlədən ağır yük təyyarələrini qəbul etməyə qadir olacaq. Azad edilmiş torpaqlarda ikinci hava limanının tikintisinə start verilibdir. Artıq Füzuli Beynəlxalq Hava Limanının tikintisi uğurla gedir. Bu il Füzuli hava limanının uçuş-enmə zolağı istismara veriləcəkdir. Beləliklə, biz bu il ilk təyyarələri Füzulidə qəbul

«AZƏRBAYCAN REGIONDA DAYANIQLI SÜLH VƏ TƏHLÜKƏSİZLİYİ TƏMİN ETMƏK ARZUSUNDADIR»

Bu sözləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev BMT-nin Asiya və Sakit okean üçün İqtisadi və Sosial Komissiyasının 77-ci sessiyasında videoformatda çıxışı zamanı deyib.

O, qeyd edib: - Azərbaycan Asiya və Sakit okean hövzəsi ölkələri ilə münasibətlərə böyük əhəmiyyət verir. COVID-19 pandemiyası dünya ölkələrini yeni çağırışlarla üz-üzə qoymuşdur. Azərbaycan hökuməti ilk günlərdən pandemiya ilə mübarizə istiqamətində zəruri addımlar atmışdır. Koronavirusun iqtisadiyyata təsirinin azaldılması, özəl sektorun dəstəklənməsi, makroiqtisadi və maliyyə dayanıqlığının təmin olunması məqsədilə geniş sosial-iqtisadi paket təqdim edilmişdir. Biz yanvar ayından etibarən vaksinasiyaya başlamışıq. Bu gündə 1.4 milyon vaksin istifadə olunmuşdur ki, bu da əhəlimizin 14 faizini təşkil edir.

Lakin yalnız milli səviyyədə həyata keçirilən sayələr dünyada pandemiyanın aradan qaldırılması üçün kifayət etmir. Azərbaycan pandemiyaya qarşı global fəaliyyətin səfərbər edilməsi səylərinin önündə gedir. Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatının sədri qismində 2020-ci ilin may ayında Qoşulmama Hərəkatının koronavirusla mübarizəyə həsr edilmiş Zirvə toplantısının təşəbbüskarı olmuş və onu uğurla keçirmişdir. Bizim təşəbbüsümüzə ötən ilin dekabr ayında BMT Baş Assambleyasının dövlət və hökumət

başçıları səviyyəsində xüsusi sessiyası keçirilmişdir. “Vaksin millətçiliyi”, vaksinlərin inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələr arasında ədalətsiz bölgüsü bizi dərinəndə narahat edir. Dünyada mövcud vaksinlərin 53 faizi 30-dan çox zəngin dövlət tərəfindən sifariş edilib. Azərbaycan həm Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi, həm də milli səviyyədə dünyada vaksinlərin ədalətli bölgüsü və vaksinlərin inkişaf etməkdə olan və ən az inkişaf etmiş ölkələr üçün əlçatanlığının təmin edilməsi istiqamətində mübarizəsini davam etdirəcəkdir. Bu yaxınlarda BMT-nin İnsan Hüquqları Şurası Azərbaycan tərəfindən Qoşulmama Hərəkatı adından irəli sürülmüş, ölkələrin vaksinlərə bərabər çıxışı ilə bağlı qətnaməni yekdilliklə qəbul etmişdir. Azərbaycan koronavirusla bağlı əksəriyyətinin ən az inkişaf etmiş olduğu 30-dan artıq ölkəyə humanitar və maliyyə yardımını göstərmişdir.

Ötən il Azərbaycan ərazisinin 20 faizinin 30 ilə yaxın Ermənistan tərəfindən işğalına son qoymuşdur.

1993-cü ildə BMT Təhlükəsizlik Şurası Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərindən tam, dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən 4 qətnamə qəbul etmişdir. Lakin həmin qətnamələr heç vaxt Ermənistan tərəfindən icra edilməmişdir. Mən ikili standartlara yol verilməməsi üçün tərəfdaş ölkələri BMT Təhlükəsizlik Şu-

rasının qətnamələrinin icra mexanizmlərinin təklif edilməsi və hazırlanması səylərinə qoşulmağa dəvət edirəm. Sentyabrın 27-də Ermənistan Silahlı Qüvvələrimizi və dinc sakinlərimizi ağır artilleriya atəsinə tutaraq, Azərbaycana qarşı irimiqyaslı hərbi təcavüzə başlamışdır. Azərbaycan öz vətəndaşlarını qorumaq üçün əks-hücum əməliyyatına başlamaq məcburiyyətində qaldı. Azərbaycan özü BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrini və beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini icra etmiş, tarixi ədaləti və ərazi bütövlüyünü bərpa etmişdir.

44 günlük Vətən müharibəsi zamanı Ermənistan silahlı qüvvələri tamamilə darmadağın olunmuşdur. Ermənistan 2020-ci il noyabrın 10-da kapitulyasiya aktını imzalamağa məcbur edilmişdir. Beləliklə, Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsi sona çatmışdır. Münaqişə tarixdə qalmışdır. İşğal dövründə Azərbaycanın bütün şəhər və kəndləri yerlə-yeksan edilmişdir. Xarici mütəxəssislər Ağdam şəhərini “Qafqazın Xirosiması” adlandırırlar. Ermənistan qəsdən mədəni və dini abidələrimizi vandalizmə məruz qoymuş, təhqir və qarət etmişdir. 60-dan artıq məscid Ermənistan tərəfindən dağıdılmışdır.

Hazırda qarşımızda işğaldan azad olunmuş ərazilərdə tamamilə dağıdılmış şəhər və kəndlərin, bütün mədəni və dini abidələrin bərpası kimi nəhəng vəzifə dayanır. Yenidənqurma prosesi çərçivəsində “ağıllı şəhər”, “ağıllı kənd” və “yaşıl enerji” konsepsiyalarından istifadə olunacaq. Mən dost ölkələrdən olan şirkətləri işğaldan azad olunmuş, Lüksemburqdan dörd dəfə böyük olan ərazidə irimiqyaslı yenidənqurma işlərinə dəvət edirəm.

Bu yaxınlarda mən növbəti on il üçün sosial-iqtisadi inkişafı bağlı milli prioriteti müəyyən etmişəm ki, buraya rəqəbətlilik insan kapitalı və müasir innovasiyalar məkanı, işğaldan azad olunmuş ərazilərə böyük qaydış, təmiz ətraf mühit və “yaşıl artım” ölkəsi də daxildir.

Azərbaycan regionda dayanıqlı sülh və təhlükəsizliyi təmin etmək arzusunda- r. Azərbaycan Şərq-Qərb, Şimal-Cənub, Şimal-Qərb nəqliyyat dəhlizləri kimi regional bağlantı layihələrinin icrasına mühüm töhfə vermişdir. Hazırda biz Azərbaycan ərazisindən Asiyaya Avropa ilə birləşdirən Şərq-Qərb dəhlizinin tərkib hissəsi olacaq “Zəngəzur nəqliyyat dəhlizi” üzərində çalışırıq. Bu dəhliz Azərbaycana Avrasiyanın nəqliyyat və logistika mərkəzi kimi mövqeyini gücləndirməyə imkan verəcək. Mən Asiya və Sakit okean hövzəsindən olan tərəfdaş ölkələri bu regional layihənin potensialını nəzərdən keçirməyə dəvət edirəm.

AZƏRBAYCAN DÜNYADA PALÇIQ VULKANLARININ NADİR VƏ KLASSİK İNKİŞAF REGIONUDUR

Aprelin 22-də Abşeron rayonunun Qobustan kəndinin ərazisində Palçiq Vulkanları Turizm Kompleksinin təməli qoyulub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva tədbirdə iştirak ediblər. Palçiq Vulkanları Turizm Kompleksi Bakıdan 59 kilometr cənub-qərbdə, Qobustan qəsəbəsinin təxminən 17 kilometr şimal-qərbdə, Şamaxı istiqamətinə gedən əsas yolun üstündə dəniz səviyyəsindən 235 metr hündürlükdə yerləşən ərazidə yaradılacaq. Bura “Qılınc” palçıq vulkanlarının ərazisi kimi tanınır. Bu yerin turizm imkanları qiymətləndirildikdən sonra burada turizm kompleksinin yaradılması qərara alınıb. Beləliklə, “Regionların 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət

Proqramı” çərçivəsində növbəti turizm infrastrukturunun yaradılması layihəsi icra olunur.

Qeyd edək ki, Azərbaycan dünyada palçıq vulkanlarının nadir və klassik inkişaf regionu kimi tanınır. Yer kürəsindəki məlum 1700-dək palçıq vulkanından 700-ü ölkəmizdə - əsasən Abşeron yarımadası, Şamaxı-Qobustan, Cənub-Şərqi Şirvan və Bakı arxipelaqındadır. Onlardan 350-si aktiv vulkandır. Dövlət Turizm Agentliyinin sədri Fuad Nağıyev dövlətimizin başçısına və birinci xanıma kompleks barədə məlumat verib. Dövlətimizin başçısı Palçıq Vulkanları Turizm Kompleksinin təməlini qoyub. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva vulkanların yerləşdiyi ərazini gəziblər.

Türkiyə mediası: Azərbaycan bütün varlığı ilə Türkiyəni dəstəkləyir

ABŞ Prezidenti C.Baydenin qondarma “erməni soyqırımı” ilə əlaqədar ədalətsiz bəyanatı ilə bağlı Azərbaycanın Türkiyəyə verdiyi dəstək qarşıdaş ölkə ictimaiyyəti tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanıb. Türkiyə cəmiyyətinin bütün təbəqələrində bu dəstək əsl qardaşlıq nümunəsi kimi dəyərləndirilir. Aprelin 24-də məlum bəyanatdan dərhal sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ilə Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında baş tutan telefon danışığı qarşıdaş ölkənin kütləvi informasiya vasitələri tərəfindən geniş işıqlandırılıb. Anadolu, DHA, İHA xəbər agentlikləri, “TRT Haber”, “TRT Avaz”, “Haber Türk”, “A Haber”, “Haber Global” telekanalları, “Milliyet”, “Akşam” və digər qəzetlər də daxil olmaqla ölkənin aparıcı media orqanları tərəfin-

dən yayılan xəbərlərdə Azərbaycanın qardaş dəstəyi önə çəkilib. Anadolu Agentliyi bu barədə informasiyanı bir neçə dildə yayıb. Türkiyə mediası ABŞ-Prezidentinin bəyanatını tarixi səhv adlandıran Prezident İlham Əliyevin telefon danışığı zamanı səsləndirdiyi fikirləri ictimaiyyətə günün baş xəbəri kimi təqdim edib. Azərbaycan xalqı, dövləti və hökuməti tərəfindən ABŞ Prezidentinin məlum açıqlamasına göstərilən sərt reaksiya ölkənin aparıcı mətbuat orqanlarının əsas mövzusu olaraq qalır. Diqqətə çatdırılır ki, Türkiyəyə qarşı bu ədalətsizliyə hazırda Azərbaycan ictimaiyyəti yekdilliklə etirazını nümayiş etdirir. Milli Məclisinin sədri Səhibə Qafarova ilə Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Mustafa Şentop, Azərbaycan Respublikasının Xarici İşlər naziri Ceyhun Bayramov

ilə Türkiyə Respublikasının Xarici İşlər naziri Mövlud Çavuşoğlu arasında telefon danışığı da bu ölkənin KİV-ləri tərəfindən geniş işıqlandırılıb. Qeyd olunub ki, Azərbaycan dövləti və xalqı sonadək Türkiyənin yanında olacağını ifadə edib. Türkiyə mediası, həmçinin Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi – Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyevin məsələ ilə bağlı açıqlamasına da yer ayırıb. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən siyasi partiyaların ABŞ Prezidentinin qondarma “erməni soyqırımı” məsələsi ilə bağlı mövqeyinə dair bəyanatı da Türkiyə kütləvi informasiya vasitələrinin diqqət mərkəzində olub. “Azərbaycanda siyasi partiyalardan ortaqlıq bəyanat: ABŞ Prezidentinin mövqeyini sərt şəkildə qınayırıq” sərlövhəsi ilə yayılan bu xəbər ölkə mətbuatının manşet xəbəri kimi təqdim edilib. Qeyd edək ki, Türkiyədə yaşayan və fəaliyyət göstərən Azərbaycan ictimaiyyətinin nümayəndələri, dərnək rəhbərləri, elm və mədəniyyət adamları da məsələ ilə bağlı kəskin etiraz nümayiş etdiriblər. Soydaşlarımızın sosial şəbəkələrdə Türkiyəyə dəstək və ədalətsizliyə etiraz səsi səngimək bilmir.

Milliyet

Siyaset

Azərbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev'den Biden'a ...

Azərbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev'den Biden'a tepki: Tarihi hata

Son dakika haberine göre: Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev, ABD Başkanı Biden'ın 1915 olaylarını "soykırım" olarak nitelmesini kinadı ve bunun "tarihi hata" olduğunu bildirdi.

24.04.2021 - 21:13 | Son Güncellenme: 24.04.2021 - 21:58 | AA

29 aprel - 5 may 2021-ci il

Rəqəmsal iqtisadiyyat

İnformasiya cəmiyyətinin görünən cizgiləri və rəqəmsal mühitdə dayanıqlı iqtisadi inkişaf

İnformasiya cəmiyyəti sivilizasiyanın yeni mərhələsi, postsənaye cəmiyyətinin konsepsiyasıdır. Bu cəmiyyətin konsepsiyasının uğuru onu dəstəkləyən maraqlı tərəflərin bütün əhali təbəqələrini əhatə etməsindən asılıdır. Başqa sözlə, informasiya cəmiyyətində uğur və çoxluğun müsbət münasibəti arasında korrelyasiya əlaqəsinin mövcudluğundan danışmaq olar. Haqqında danışılan müsbət münasibət isə, təbii ki, demokratik, o cümlədən informasiya cəmiyyətinin demokratik prinsiplərinə zidd olmayan motivləşdirmə ilə bağlıdır. İnformasiya cəmiyyətində demokratiyanın vacib şərti azad və dürüst informasiya əldə etməkdir.

Azad və dürüst informasiyanın itkisiz və təhrifsiz yayılmasında, ona maraqlı tərəflərin sərbəst əlyəetməsinin təmin edilməsində texnoloji amilin rolu günbəgün artır. Odur ki, informasiya cəmiyyətində demokratiyanın haqqında danışılan vacib şərtlərinə əməl etmək üçün informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının zəruri xarakteristikalarının təkmilləşdirilməsi mühüm addım hesab edilir. Eyni zamanda, unutmamaq lazımdır ki, kommunikasiya informasiya cəmiyyətinin əsas elementidir və onun inkişafı kütləvi informasiya xidmətlərinin ucuzlaşması ilə müşayiət olunur. Əks halda, getdikcə daha çox insanın informasiya texnologiyaları və bilik transferi ilə məşğul olması mümkünsüzdür.

İnformasiya cəmiyyəti sığrayışlar və təkamül prosesində təşəkkül tapır. Bəşər tarixində yazının və kitab çapının ixtirasının, rabitə vasitələrinin inkişafı və kompüterlərin yaradılmasının informasiya inqilabları hesab edilməsi, zənnimizcə, informasiya cəmiyyətinin formalaşmasında təkamül amilinin rolunu azaltmır. Bəşəriyyətin təkamül tarixi bir çox texnoloji inqilabları özündə ehtiva edir və bundan həmin inqilabların əhəmiyyəti heç də azalmamışdır. Deyək ki, kağız pulun meydana gəlməsi müasir informasiya münasibətlərinin inkişafında nə sadalanan “inqilablar”dan, nə də virtual pulların meydana gəlməsindən heç də az rol oynamamışdır.

İnformasiya cəmiyyətinin görünən cizgiləri

İnformasiya cəmiyyətinin iqtisadi bazasının təşəkkülünün, əsasən kompüterlərin və şəbəkə vasitələrinin ixtirası ilə əlaqələndirilməsi, demək olar ki, akademik elmdən daha çox elmi publisistikanın xidmətidir. Bununla belə, məhz həmin dövrdən başlayaraq təkcə istehsalın deyil, ictimai münasibətlərin və insanların həyat tərzinin dəyişməsi, yeni təcrübəyə, yaradıcılığa və biliyə tələbin artması və nəhayət informasiya cəmiyyətinin

cizgilərinin aşkar şəkildə təzahür etməsi realıqdır.

İnformasiya cəmiyyəti, yüksək ehtimalla bazar informasiyasının assimetrikliyinin azaldılması üçün potensial imkanları genişləndirəcəkdir. Təkcə onu qeyd etmək ki, informasiya mübadiləsində çoxsaylı təkrarlanmaların və analoji situasiyalar barədə xəbərlərdə semantik kəşimlərin yüksək xüsusi çəkisi bazar iştirakçıları arasında informasiyanın bərabər bölgüsü imkanlarını artırmaqla bəzi. İnformasiya cəmiyyətinin şəbəkə strukturu malik olması onun iqtisadi inteqrasiyanı dəstəkləmə qabiliyyətini artırır. Mövcud və gözlənilən iqtisadi maneələrə, o cümlədən iqtisadi səhədlərə rəğmə informasiya cəmiyyəti inteqrasiya proseslərini sürətləndirməklə informasiya bazarında assimetrikliyi zəiflətmək iqtidarındadır. Əlbəttə, informasiya bazarında inhisarçılığa qarşı mübarizə üçün səlahiyyətli və bütün maraqlı tərəflərin motivlərini uzlaşdırmaq mümkün olduqda, bu qabiliyyət reallaşa bilər. İqtisadi resursa və kütləvi surətdə istehlak edilən məhsula çevrildikdən sonra informasiya iqtisadi agentlərin rəqabət qabiliyyətinə birbaşa təsir edir. İnformasiya cəmiyyətinin iqtisadi məqsədi bəzi qeyd-şərtlərlə maddi və qeyri-maddi istehsalın, o cümlədən ortada olan faydanı mənimsəməyə yönəlmiş xidmətin rəqabət qabiliyyətini artırmaqdır. Odur ki, informasiya cəmiyyətinin görünən əlamətlərinə informasiya iqtisadiyyatının, mədəniyyətinin, infrastrukturunun, qanunvericiliyinin və s. formalaşması aid edilə bilər. Elektron hökumətin yaranması rəqəmli bazarların, elektron təsərrüfatçılıq şəbəkəsinin inkişafı və dəstəklənməsi fonunda baş verir. Elektron demokratiya (informasiya demokratiyası) dəyərlərinin populyarlaşması isə informasiya cəmiyyətinin institusional inkişafının əlamətləri kimi dəyərləndirilməkdədir.

İnformasiya cəmiyyəti global problemlərin həllində elmi-tədqiqatların nəticələrindən istifadə arealını və qismən imkanlarını genişləndirir. Bu cəmiyyətdə biliyin artan əhəmiyyəti elmin rolunu artırırsa da, digər maraqlı meyil də müşahidə olunur. Məsələn, ondadır ki, informasiya cəmiyyətində biliyin rolu artdıqca, elmi müddəalarda fundamentallığa əsaslız iddiaların azalması baş verir. Belə vəziyyəti şərtləndirən mühüm səbəblərdən biri texnoloji biliyin formalaşmasında heç də həmişə elmi-nəzəri deyil, bir sıra hallarda təcrübə ümumiləşdirmələrin üstünlük təşkil etməsidir. Başqa sözlə, ilkin yanaşmada kifayət qədər böyük ehtimalla demək olar ki, informasiya cəmiyyətində sübut edilməli elmi də-

lillərin azalması baş verir. Hər bir halda faktiki əsaslandırma və yoxlanma tələb edən texnoloji biliklər, istisnasız olaraq texnoloji bacarıqlarla bağlıdır. Odur ki, informasiya cəmiyyətində yüksək ixtisaslı mütəxəssis statusu, həmçinin peşəkar səviyyədə zəruri işgüzar vərdislərin olmasını nəzərdə tutur. Yəni, yeniliyin rəqabət qabiliyyətini təmin etmək üçün nəzəriyyəçi və praktikin bir şəxsə “birləşməsi” zərurəti meydana çıxır.

İnformasiya cəmiyyətində, bir çox hallarda qabaqcıl təcrübənin təkrarlanmasına mütəmadi cəhdlərin özünü doğrultmaması təbii dairə effekti yaradır. Texnoloji baxımdan az qala daim irəlidə olanı təqib etmək “elmi” formalaşır. Belə vəziyyət, təəssüf ki, texnoloji düşüncə əlatına səbəb ola bilər və müxtəlif səviyyələrdə arzuolunmaz texnoloji asılılığı gücləndirir. Deyək ki, haqqında danışılan proses davamlı olarsa, “ağıllı mətbəx” qura bilməyən “ağıllı şəhər” yaratmaq fikrinə düşməyəcəkdir. “Geri qalan səhvləri təkrarlamır” kimi ifadələr müəyyən qeyd-şərtlərlə bu “elmi” müddəası sayıla bilər.

Bir sözlə, əksər ölkələrin və hətta sivilizasiyaların, bir çox hallarda qabaqcıl texnoloji və institusional təcrübəni davam etdirməyə çalışması rəqəmsal iqtisadiyyatı təhdid edən amillərdən birinə çevrilməkdədir. “İrəlidə olanı təqib etmək elmi”ni formalaşdıran əsas səbəb dünyanın iqtisadi güc mərkəzləri olan dövlətlərin meqatexnika bazarını inhisarda saxlaması, bu istiqamətdə yerli şirkətlərin yalnız milli iqtisadiyyat çərçivəsində fəaliyyətinə rəvac verilməsidir.

Global informasiya cəmiyyətinin - ədalətli rəqabət mühitinin yaradılması, ölkə və dünya informasiya şəbəkələrinin açıq əlyəetməsinin təmin edilməsi, həmin şəbəkələrin inkişafına özəl investisiyaların təşviqi və s. kimi prinsiplər inkişaf edən ölkələri daim irəlidə olanı təqib etmək kimi təbii dairədən çıxarmağa xidmət etməlidir. İnformasiya cəmiyyəti sosial əhəmiyyətli problemlər barədə keyfiyyətli informasiyanın əlyəetməsinin təmin etməklə, həmin problemlərə ictimaiyyətin diqqətli və emosional yanaşmasını dəstəkləmək iqtidarındadır. İnformasiya cəmiyyətində rəqabət qabiliyyətli iqtisadi fəaliyyətin dayanıqlı inkişaf tələblərinə, o cümlədən onun ekoloji reqlamentlərinə uyğunlaşdırılması əhəmiyyətli daxili potensialı formalaşdırmağı tələb edir. Həmin potensial qeyri-iqtisadi resursların transformasiyasında da ifadə oluna bilər.

İnformasiya cəmiyyətində dayanıqlı inkişafa təhdidlər və pozitiv imkanlar

İnformasiya cəmiyyətində hazırda dayanıqlı inkişafı təhdid edən aşağıdakı problemlər mövcuddur:

-informasiya resurslarının bölgüsündə qeyri-bərabərlik. Belə vəziyyət dayanıqlı inkişafın tələblərinə zidd olaraq, inkişaf etmiş və inkişaf edən ölkələr (sivilizasiyalar) arasında fərqi azalmasına xidmət etmir;

- güclənən informasiya seli dürüst və keyfiyyətli informasiyanın seçilməsi problemi kəskinləşdirir;

- ictimai münasibətlərin virtuallaşması cəmiyyətin istənilən üzvünün şəxsi məkanını daraldır;

-xarakterindən asılı olmayaraq global şəbəkələrdən asılılıq yenilik axtarışlarının vektorlarını müəyyən edir;

- mədəniyyətlərin unifikasiyasında imperativlik əlamətləri inkişaf edən ölkələrdə (sivilizasiyalarda) qeyri-aşkar müqavimət yaradır, dayanıqlı inkişaf dəyərlərinə münasibət mürəkkəbləşir. Kütləvi informasiya vasitələrinə etimad azalır; kibercinayətkarlıq şəbəkə iqtisadiyyatını ciddi təhdid edir və beynəlxalq terrorçuluq əlatına çevrilir və s.

İnformasiya cəmiyyətinin potensial üstünlükləri daha çox olsa da, onların məhz dayanıqlı inkişafa xidmət baxımından potensial imkanlarına, ilk növbədə aşağıdakılar aid edilməlidir: informasiya cəmiyyəti globallaşma proseslərini intensivləşdirir və onun ayrıca götürülmüş bir ölkədə təşəkkül tapması, demək olar ki, qeyri-mümkündür. Rəqəmsal iqtisadiyyatın global informasiya-iqtisadi proseslərlə əlaqələrini milli çərçivəyə salmaq real görünür; bu prosesdə dövlət və milli əlamətlərin dəstəklənməsi informasiya cəmiyyətinin təməl prinsiplərinə uyğun deyildir; informasiya cəmiyyəti bütün bəşəriyyətə xidmət edən vahid informasiya mühiti formalaşdırmağa xidmət etməlidir; rəqəmsal iqtisadiyyatda şəbəkə strukturu qarşı qoyulan tələblərin unifikasiyası və sadələşdirilməsi prosesi dayanıqlı inkişafı dəstəkləmək imkanlarını genişləndirir.

İnformasiya cəmiyyəti hansı problemləri yaradır və ya kəskinləşdirir sualına cavab vermək üçün bəşəriyyətin həmin cəmiyyətin təşəkkülünə qədərki problemlərini sadalayaq: sosial qeyri-bərabərlik, qaçqın və köçkünlər, miqrantlar, terrorçuluq, ətraf mühitin çirklənməsinin fəlakət həddinə çatması, biomüxtəlifliyin azalması, global istiləşmə, narkotiklər və s. Bəşəriyyətin informasiya cəmiyyətinin təşəkkülü prosesində kəskinləşən problemləri kimi isə aşağıdakılar qeyd olunur: sosial qeyri-bərabərlik, qaçqın və köçkünlər, miqrantlar, terrorçuluq, narkotiklər, global istiləşmə. Göründüyü kimi, informasiya cəmiyyəti özlüyündə bəşəri problemlərin siyahısını azaltmamışdır, həmin cəmiyyətdə onların bəzilərinin hətta kəskinləşməsi müşahidə olunur.

İnformasiya cəmiyyətində dayanıqlı iqtisadi inkişafa doğru Gələcək nəsillərin öz ehtiyaclarını qarşılamaq imkanını zəiflətmədən, cari ehtiyacların qarşılanmasını təmin edən dayanıqlı inkişaf – global və milli miqyaslarda inklüziv və etibarlı gələcək qurmaq üçün razılaşdırılmış sayılır nəzərdə tutur. Bu halda, iqtisadi artım, inklüziv cəmiyyət və ətraf mühitin mühafizəsi təşviq və təmin edilməlidir. İnformasiya cəmiyyətinin inkişafının magistral xətti yerli və regional xüsusiyyətlərin təsirinə məruz qalır. Bu təsirlər tarixi və cari xarakterli olmaqla, haqqında danışılan cəmiyyətin fərqli modellərini ortaya qoymuşdur. Həmin modellərin dəyəri, onların öyrənilmə səviyyəsi ilə əlaqədar olduğundan, hazırda informasiya cəmiyyətinin

əsas modelləri sırasında, əsasən Fin, Singapur və Silikon vadisi modelləri aid edilir: sosial cəmiyyət əsasında inkişaf edən, açıq ictimai nəzarət edilən informasiya cəmiyyəti (“Fin”) modeli; bazar münasibətləri əsasında inkişaf edən avtoritar informasiya cəmiyyəti (“Singapur”) modeli; bazar qüvvələri ilə hərəkətə gətirilən açıq informasiya cəmiyyəti (“Silikon vadisi”, ABS) modeli. Onu da qeyd etmək ki, bu ölkələr hazırda informasiya cəmiyyəti texnologiyalarının inkişafında dünyada ilk yerləri tuturlar. Maraqlıdır ki, BMT tərəfindən hesablanan texnoloji inkişaf indeksinin ən yüksək olduğu Finlandiya, ABŞ və Singapurun, həm də iqtisadiyyatlarının rəqabət qabiliyyəti indeksləri də dünyada ən yüksəkdir.

Sadalanan ölkələrin milli iqtisadiyyatlarının fəaliyyətində olan tənzimlənməsi modelləri informasiya modellərinin xarakterinə təsiriz qalmamışdır. Odur ki, gələcəkdə informasiya cəmiyyəti modellərinin sayının artacağı, yəni inkişafda önə çıxan ölkələrin özünəməxsus modellərinin yaradacağı ehtimalı, kifayət qədər yüksəkdir. Bununla belə, dayanıqlı inkişaf tələbləri baxımından bazar qüvvələri ilə hərəkətə gətirilən açıq informasiya cəmiyyəti modelinə və bazar münasibətləri əsasında inkişaf edən avtoritar informasiya cəmiyyəti modelinə nisbətən sosial xarakterli modelin daha perspektivli göründüyünü söyləmək olar. Məsələn, ondadır ki, informasiya cəmiyyətinin dayanıqlı inkişafının sosial aspekti, sosial qeyri-bərabərliyin azaldılması siyasətinin səmərəliliyindən birbaşa asılıdır. Bu baxımdan da informasiya cəmiyyətinin Fin modeli diqqətəlayiqdir. Bu ölkədə cini əmsalı, demək olar ki, əksər ölkələrdən aşağıdır.

Dayanıqlı inkişafın, ən yeni tarixdən göründüyü kimi, təkamül yolu ilə əldə edilməsi daha realdır. Bununla belə, bu istiqamətdə görülən tədbirlərin, ilk baxışda paradoksal təsir bağışladığını söyləmək olar. Məsələn, ondadır ki, global ekoloji böhranın qarşısının alınmasını tələb edən dayanıqlı inkişaf üçün radikal addımların atılmasına ciddi ehtiyacın olduğu artıq mübahisə doğurmur. Halbuki, mövcud beynəlxalq təcrübədə dayanıqlı inkişaf məqsədlərinə nail olmaq üçün bir çox zəruri addımların atılmasını ölkələrə yalnız təşviq etmək mümkündür.

Dayanıqlı inkişaf nəzərə alaraq ki, iqlim dəyişikliyi diqqətdən kənarda qalarsa, cəmiyyət, nəinki əldə etdiyi nailiyyətləri itirəcək, hətta gələcəkdə də uğur əldə edə bilməyəcəkdir. ABŞ-ın milli iqlim dəyərləndirilməsi hesabatında (2018-ci ildən başlayaraq), bu təhlükə kifayət qədər aşkar şəkildə öz əksini tapsa da, onun siyasi qərarların qəbulunda nə dərəcədə nəzərə alınacağını zaman göstərəcəkdir. Halbuki, təxirəsalınmaz tədbirlərdə ABŞ kimi nəhəng iqtisadi gücün iştirakına ehtiyac göz qabağındadır. Həmin tədbirlərin, xeyli hissəsinin həyata keçirilməsi mexanizmi və ilkin nəticələrinin proqnozları da işlənilib hazırlanmışdır. Deyək ki, hazırda iqlim dəyişikliyinə mənfi nəticələrini azaltmaq üçün, məhz böyük dövlətlərin iştirakı ilə “istixana” effekti yaranan qazların emissiyasını azaltmaq mümkündür.

Rəsul Balayev, iqtisad üzrə elmlər doktoru, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin “Rəqəmsal texnologiyalar və təbii informasiya” kafedrasının professoru

Birinci rübdə satılmış məhsulların və göstərilmiş xidmətlərin dəyəri azalıb

Yanvar-mart aylarında istehlakçıların tələbatlarının ödənilməsi məqsədilə satılmış məhsulların və göstərilmiş xidmətlərin dəyəri 11,5 milyard manat olmaqla 2020-ci ilin eyni dövrünə nisbətən müqayisəli qiymətlərlə 4,1 faiz azalıb. Dövlət Statistika Komitəsindən bildirilib ki, qeyri-dövlət sektorunun təsərrüfat subyektləri tərəfindən satılmış məhsulların və göstərilmiş xidmətlərin dəyəri ötən ilin yanvar-mart ayları ilə müqayisədə 4,2 faiz azalaraq 11,1 milyard manata bərabər olub. Onun 47,9 faizi fərdi sahibkarların fəaliyyəti sayəsində formalaşıb. Hesabat dövründə bir istehlakçı orta hesabla ayda 383,7 manat və ya keçən ilin eyni dövrünün göstəricisindən nominal ifadədə 2,4 manat az vəsait xərcləyib.

Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymətləri indeksi artıb

Cari ilin mart ayında fevral ayı ilə müqayisədə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymətləri indeksi 100,5 faiz, o cümlədən bitkililik məhsulları üzrə 100,9 faiz, heyvandarlıq məhsulları üzrə 100,2 faiz təşkil edib.

Dövlət Statistika Komitəsindən verilən məlumata görə, mart ayı ərzində meşə təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymətləri indeksi 100 faiz, balıq və digər balıqçılıq məhsullarının istehsalçı qiymətləri indeksi isə 101,6 faiz olub.

Sahibkarlar üçün yeni imkanlar yaradılacaq

Azərbaycan Beynəlxalq Bankının Sahibkarlar Klubunun təşəbbüsü ilə "25 aprel - Sahibkarlar Günü" nə həsr olunmuş müzakirə keçirilib. Onlayn formatda aparılan müzakirələrdə KOBİA-nın, Azpromonun, İqtisadiyyat Nazirliyinin Dövlət Vergi Xidmətinin Tədris Mərkəzinin, İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin Bir Pəncərə İxrac Dəstək Mərkəzinin, Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasının (ASK), Azexport.az-ın təmsilçiləri iştirak ediblər. "Sahibkarlığın in-

kişafı üzrə qurum və təşkilatlar arasında birgə əməkdaşlıq perspektivləri" mövzusunda müzakirələr aparılıb.

Tədbirdə adı çəkilən qurumların nümayəndələri sahibkarlıq fəaliyyəti ilə bağlı tətbiq edilən yenilikləri bölüşüblər. İştirakı qurumları arasında daha effektiv əməkdaşlığın qurulması, maliyyə resurslarının sahibkarlar üçün əlçatanlığı, sahibkarlara vergi güzəştləri və maarifləndirmə işləri, iş adamlarını maraqlandıran aktual mövzularla bağlı müzakirələr aparılıb.

Sonda yeni əməkdaşlıq təklifləri müzakirə olunub. Yaxın aylarda aidyyəti qurumlar sırasına Dövlət Gömrük Komitəsi, AKİA, ABAD kimi təşkilatların da cəlb olunması, sahibkarlığa dəstək yönümlü geniş platforma üzərindən xidmətlərin təqdim edilməsi məqsəduyğun sayılıb.

Azərbaycan gürcü şərabının idxalını 66% artırıb

Bu ilin I rübündə Azərbaycan Gürcüstandan 87 449 şüşə şərab idxal edib.

Bu barədə Gürcüstanın Milli Şərab Agentliyindən bildirilib. İllik müqayisədə məhsulun həcmi 66% artıb.

Yanvar-mart aylarında Gürcüstandan 52 ölkəyə təxminən 19 milyon şüşə şərab ixrac olunub. İxracdan əldə olunan gəlir 44 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Hesabat dövründə gürcü şərabının əsas idxalçıları Çin (959040 şüşə), Litva (245 940 şüşə), ABŞ (237 878 şüşə), Estoniya (161 956 şüşə), Böyük Britaniya (117 118 şüşə) və Yaponiya (51 346 şüşə) olub.

QARABAĞ MİLYONLARLA SOYDAŞIMIZIN ÜRƏK DÖYÜNTÜSÜNÜN EYİNİ AHƏNGLƏ VURDUĞU MƏKANDIR

Vətən torpağı hər bir xalqa, millətə, topluma ulu Tanrı tərəfindən əmanət olunan müqəddəs və əbədi varlıqdır. Vətən ona görə də doğmadır, əzizdir. Yer üzündə vətənsiz yüzrlərlə xalq var. Onlar özlərini xoşbəxt sayıb bilmirlər. İnsanın mənəvi dünyasının fövqündə Vətən sevgisi dayanır. Vətən təkcə torpaq, ərazi deyil. Vətən həm də insan övladının ən məhəmə hiss və duyğularının yaşadığı məkandır. 30 ilə yaxın müddətdə ayrı düşdüyümüz Qarabağ nisgili və acısı bizə nələr yaşatmadı?! Vətən məfhumunun fəlsəfi mahiyyətini, onu itirməyin ağrısını-acısını bizim qədər dərk edən az millət tapılar. Vətən torpağının itkisindən ağır nə dərd ola bilməmiş!.. Şükürlər olsun ki, uzun illərdən sonra şəhidlərimizin qanı-canı bahasına itirdiklərimizi geri qaytarıb bildik. Əbədi-əzəli yurd yerlərimizə Böyük Qayıdışın astanasındayıq. Vətən sevgisi, torpaq təəssübü sözlə ifadə olunmayan hisslərdir. 44 günlük Vətən müharibəsində qazanan möhtəşəm və tarixi qələbənin ətri, rayihəsi, dadı xeyli zaman keçdikdən sonra çıxaçaq. Bu gün əsas vəzifə işğaldan azad edilmiş əraziləri dirçəltmək, ona yeni nəfəs verməkdən ibarətdir. Sözsüz ki, bu proses xeyli vaxt aparacaq. Öncə, əraziləri minalardan təmizləmək və bununla paralel olaraq ən zəruri infrastruktur məsələlərini həll etmək qarşıda durur. Cənab Prezident İlham Əliyev bu xüsusda danışarkən dəfələrlə bəyan etmişdir ki, burada görülməli hər bir iş ən müasir standartlara uyğun şəkildə aparılacaq. Tikinti-quruculuq, abadlıq-yenidənqurma tədbirləri mükəmməl konseptual proqramlar əsasında gerçəkləşəcək. Çünki tikinti-quruculuq işləri hər bir ölkənin sosial-iqtisadi tərəqqisini şərtləndirən mühüm amildir. Bu sahə ölkəmizin, o cümlədən Qarabağın sosial-iqtisadi inkişaf konsepsiyasının əsas tərkib hissəsidir. Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə son 17 ildə bu sahə böyük vəsətlə inkişaf etmiş, təkcə paytaxt Bakı deyil, eləcə də bütün bölgələr əsl tikinti meydançasına çevrilmişdir. Tikinti sektoruna kapital qoyuluşunun və investisiyaların həcmi ilbəil artırılmış, bu da öz növbəsində ölkəmizin sosial-iqtisadi tərəqqi-

sinə təkan vermişdir. Tikinti-quruculuq işlərindən danışarkən tarixə qısa ekskurs etmək yerinə düşərdi. Ümummillət lider Heydər Əliyev respublikamıza rəhbərlik etdiyi dövrlərdə tikinti-quruculuq və abadlıq işlərinə xüsusi diqqət yetirmişdir. Məhz ötən əsrin 70-ci illərində Azərbaycan tikinti sektorunun inkişafında yeni mərhələyə daxil olmuş, şəhər və rayonlarımızda nəhəng sənaye, istehsal və emal müəssisələri, yüzrlərlə yaşayış binaları, elm, təhsil, səhiyyə ocaqları, yollar, körpülər, hotellər və s. tikilib istifadəyə verilmişdir. Müstəqillik illərində tikinti sahəsində inkişaf dinamikası qorunub saxlanılmış, 2003-cü ildən başlayaraq isə əsl tikinti bumu baş vermişdir. Ona görə də tam əminliklə demək olar ki, tikinti kompleksinin inkişafının mühüm mərhələsi ulu öndərin adı ilə bağlıdır. Təkcə onu demək kifayətdir ki,

o, Azərbaycana rəhbərlik etdiyi hər iki dövrdə tikinti-quruculuq və abadlıq işlərinə xüsusi həssaslıqla yanaşmış, bir sıra nəhəng obyektlərin tikintisinə şəxsən özü rəhbərlik etmişdir. Müstəqilliyimizə qovuşduğumuz zaman artıq Bakı SSRİ-nin ən möhtəşəm şəhərləri sırasına qatılmışdı. Gəncə, Mingəçevir, Sumqayıt, Əli Bayramlı (Şirvan), Naxçıvan, digər yaşayış məntəqələrimizin həm iqtisadi potensialı artmış, həm də siması köklü şəkildə dəyişmişdir. Müstəqillik illərində də bu sferaya diqqət davam etdirilmiş, iri tikinti şirkətləri yaradılmış,

bir çox yerli və beynəlxalq əhəmiyyətli layihələr icra olunmuşdur. Qeyri-neft sektorunun inkişafına hədəflənmiş strateji xəttin strukturunda tikinti sektoru üstün mövqeyə çıxarılmışdır. Xarici və daxili investisiyalar üçün əlverişli mühitin yaradılması, əsas kapitala qoyulan investisiyaların dəfələrlə artırılması nəticəsində bu sahənin inkişafında yüksək dinamika əldə olunmuşdur. 17 il bundan öncəki vəziyyəti bu günlə müqayisə etmək olmaz. Paytaxt Bakıda, şəhər və rayonlarımızda, kənd və qəsəbələrimizdə yaradılan sənaye parkları, aqrar sənaye kompleksləri, turizm və idman obyektləri, elm və təhsil müəssisələri, yollar, körpülər, daha nələr nələr... İnşa olunan hər bir obyekt ən yüksək standartlara cavab verir. Ölkəyə təşrif buyuran hər kəs yaradılan bu ehtişamdan heyranlığını gizlədə bilməz.

Bu gün hər bir Azərbaycan vətəndaşını bir məsələ düşündürür: işğaldan azad edilmiş ərazilərimizi necə dirçəldəcəyik? Hər kəs bu quruculuq haqqında düşüncələrini dilə gətirir, təşəbbüs və istəklərini səsləndirir. Bu da təbiidir. Hamı Qarabağı gözəl, şux, bol və firavan görmək istəyir. Dövlət başçısı dəfələrlə bəyan etmişdir ki, azad olunmuş ərazilərdə unikal sosial-iqtisadi infrastruktur yaradılmalı və bu təcrübə respublikamızın digər bölgələrində də tətbiq edilməlidir. Qarabağla bağlı bu və digər məsələlər, iqtisadi və innovativ cəhətdən əsaslandı-

rılmış konkret planlar və proqramlar uyğun şəkildə gerçəkləşdiriləcək. Bu ərazilərdə ətraf mühitə və ekosistmə zərər verməyən alternativ enerji mənbələri qurulacaq, yaşıl zonalar yaradılacaq. Qarabağı artıq bütün dünya tanıyır. İndiyədək müharibə, münəfiş ocağı, bundan sonra isə bəriş və tərəqqi, sülh və firavanlıq məkanı kimi tanıyacaqlar. Yaxın illər ərzində bu yerlərin hər bir guşəsi güllüstana dönəcək, dünyanın dörd bir yanına nur, işıq səpələyəcək. Qarabağ yer üzünün bütün sülhsevər insanları tərəfindən yad olunacaq, əsl ziyarətgahı çevriləcək. Hamı gözləri ilə görəcek ki, haqqın, ədalətin öz yerini tutmasının təntənəsi və məntiqi sonluğu necədir! Strateji Yol Xəritəsinə uyğun olaraq aparılacaq tikinti-quruculuq işləri Qarabağ bölgəsinə yeni həyat bəxş edəcək. Burada məskunlaşma yeni keyfiyyət meyarlarına uyğun şəkildə, müasir şəhərsalma, qəsəbəsalma, kəndəsalma prinsipləri əsasında həyata keçiriləcək. İstehsal, sənaye, kənd təsərrüfatı obyektlərinin tikintisi məskunlaşma şərtlərinə və normalarına uzlaşdırılacaq. Qarabağ təbii resurslarla zəngindir. Bu ərazilərdə geniş spektrli fəaliyyət imkanları mövcuddur. Hazırda respublikamızın bölgələrində 30-a qədər aqrar sənaye kompleksləri, aqroparklar yaradılıb və çox uğurla fəaliyyət göstərir. Onların sayı 50-ə çatdırılacaq. Bu layihənin icrasına 2 milyard manat vəsait yönəldilib. Açıqı etiraf edirəm ki, Cənubi Qafqaz bölgəsində, hətta bir az da geniş anlamda bu səviyyədə aqrar sənaye kompleksinə rast gəlməmişəm. Bu sahədə analitik məqalələr yazan və araşdırmalar aparan bir jurnalist kimi mənim qənaətim belədir.

İntensiv bağçılıq və tərəvəzçilik, bitkililik, taxılçılıq, pambıqçılıq, ipəkçilik, zeytunçuluq, arıçılıq və heyvandarlıq – bu sahələrin hər birini bölgələr üzrə diversifikasiya proqramları əsasında, yeni innovativ texnologiyalar tətbiq etməklə inkişaf etdirmək, böyük mənfəət götürmək, minlərlə yeni iş yerləri açmaq və güclü ixrac potensialı yaratmaq üçün Qarabağ bölgəsində unikal şərait və təbii resurslar vardır. Mədən sənayesi, tekstil və toxumçuluq sənayesi sahələrində ge-

niş imkanları mövcuddur. Qarabağda turizmin bütün növlərini inkişaf etdirmək üçün hər şey var – meşələr, dağlar, çaylar, bulaqlar, termal sular, yüz dərindən dərman olan müalicə ocaqları, saf və təmiz hava. Qarabağ ilahinin yaratdığı əsrarəngiz gözəlliklərin bir tabloda qovuşduğu füsunkar məkandır. Bu ərazilərdə infrastrukturunu sürətlə inkişaf etdirmək dövlətin, dövlət başçısının diqqətdə saxladığı ən vacib məsələdir. Bu barədə gələcək yazılarımızda geniş söhbət açacağıq. Bir az da məskunlaşma məsələlərindən danışaq. Bu, son dərəcə çətin prosesdir. Hər şeyi sıfırdan başlamaq lazımdır. Zənnimizcə, problemə fərqli prizmadan baxılmalıdır. Həmin ərazilərdə mövcud olan kənd və qəsəbələrin ilkin vəziyyətində bərpa edilməsi çox vaxt və vəsait tələb edir. Bir-birindən 30-40 km məsafədə yerləşən yüzrlərlə kiçik kəndə yol, elektrik, su və qaz xətləri çəkmək, sosial obyektlər tikmək o qədər asandır?! Fikrimizcə, bunun əvəzinə kənd adları və toponimlər qalmaqlla iki-üç və dörd mərtəbəli evlərdən ibarət müasir tipli yaşayış massivləri yaradılmalı, qalan ərazilər isə təsərrüfat məqsədləri üçün istifadə olunmalıdır. Rayon mərkəzləri genişləndirilərək, iri şəhərlərə çevrilməlidir.

Yuxarıda aqrar sənaye komplekslərindən danışdıq. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə yüzrlərlə belə kompleks yaratmaq olar. Əkin üçün yararlı sahələr, biçənlələr, yaylaqlar özəl bölmənin, fermer təsərrüfatlarının icarəsinə verilsə, həm ərzaq bolluğu yaratmaq olar, həm də məşğulluq problemi həll edilər. Kiçik bir statistikaya diqqət çəkmək istərdim. Taxılçılıqda respublika üzrə orta məhsuldarlıq hər hektara 25-31 sentner təşkil edir. Mütəxəssislərin fikrincə, Qarabağda suvarılan ərazilərdən 45-50 sentner məhsul götürmək olar. Həmin ərazilərdə bir neçə milyon baş civarında mal-davar bəsləmək mümkündür. Bu isə ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyini təmin etməklə yanaşı, Azərbaycanı ət, süd məhsulları, yun, dəri, yumurta ixrac edən ölkəyə çevirəcək.

Zülfü İLYASOV,
"İqtisadiyyat" qəzetinin xüsusi müxbiri

29 aprel - 5 may 2021-ci il

MİRZƏ FƏTƏLİ AXUNDZADƏNİN İQTİSADI FİKİRLƏRİ HAQQINDA

(əvvəli ötən sayımızda)
Müəllifin öz əsərində “utopik dövlət” başçısını, kapitalist islahatları yolunda göstərməsini də məhz Mirzə Fətəli yaradıcılığının “orijinallığı” və “ölməzliyi” hesab etməmək ən azı ədalətsizlik olardı.

M.F.Axundzadənin iqtisadi fikirləri içərisində iqtisadi inkişaf yollarının axtarılması məsələsi də əsas yerlərdən birini tutmuşdur. Belə ki, M.F.Axundzadə “Kəmalüddövlə məktubları” adlı əsərində iqtisadi inkişaf üçün iqtisadi infrastrukturun yaxşılaşdırılmasının vacibliyinə toxunur. Yol infrastrukturunun təmsilində öz fikirlərini açıqlayan müəllif ölkənin iqtisadi inkişafı üçün yol infrastrukturlarının qaydaya salınmasına böyük əhəmiyyət verir.

M.F.Axundzadə ölkəsinin və onun əhalisinin yoxsulluq və dilənçiliyini kütlələrin iqtisadi və mədəni geriliyində və savadsızlığında, ölkənin təsərrüfat həyatının pozulmasında, onun müxtəlif sahələrinin idarə edilməsinin köhnəmiş, yararsız şərait və üsullarında görürdü. M.F.Axundzadə “kənd təsərrüfatı, əkinçilik, ticarət, maldarlıq, bostançılıq və s. işlər haqqında düzgün təsəvvür olmadığına görə təsərrüfatı yaxşı idarə etməyə kömək edə bilən, səriştəli (kompetent), iqtisadi təhsilli mütəxəssislərin və onlara lazım olan iqtisadiyönlü ədəbiyyatların (kitabların) yoxluğu”na acıyırdı.

Maddi nemətlərin istehsalı üçün ictimai əməyin düzgün bölgüsü və ölkənin əmək ehtiyatlarından tam və təyinatlı üzrə istifadə edilməsinin zəruriliyi problemləri də Mirzə Fətəlinin diqqətindən yayınmamışdır. Onun zəngin iqtisadi təfəkkürünə görə, “İranda iqtisadi gerilik və bu zəmində işsizlik nəticəsində insanlar başqa ölkələrə iş axtarmağa gedib, həmin ölkələrdə alqaldıcı həyat tərzini keçirməyə məcbur olurlar”.

M.F.Axundzadə özünün heç də o dövrün tanınmış iqtisadçıların əsərlərindən

geri qalmayan, dərin məzmunlu “İnsan tələbatları haqqında” adlı əsərində ictimai əməyin düzgün bölgüsünü onun müxtəlif sahələr arasında müəyyən proporsiyaların nəzərə alınması məsələləri ilə əlaqələndirir və düzgün olaraq belə hesab edirdi ki, həmin prinsiplərin pozulması zəruri olan yaşayış vasitələrinin bəzilərinin çox, digərlərinin isə az istehsal edilməsi səbəbindən olur.

M.F.Axundzadə iqtisadiyyatda liberal-kapitalist dünyagörüşünün təmsilçisi olmasına baxmayaraq, cəmiyyətdə sosial-ədalət prinsipinə əməl edilməsinin vacibliyini də göstərmişdir. O, adamların yoxsulluq və məhrumiyyətlərinin əsas səbəbini məhz zəhmətkeş xalqın mülkiyyətlərinin müstəbidlər tərəfindən mənimlənməsində görür və bu işdə varlı sinfin sadiq xidmətçiləri kimi ruhaniləri günahlandırır. Onun fikrincə, müstəbid və ruhanilər zorakılıq yolu ilə xalq malını talan etməyə həmişə hazırdırlar.

Məhz elə buna görə də M.F.Axundzadə zəhmətkeşlərdən özlərinin “haqq-hal” azadlıqlarını təmin etmələrini ruhən və cismən tələb edirdi.

“M.F.Axundzadənin iqtisadi fikirlərini ətraflı təhlil etdikdə, onun kapitalist iqtisadiyyatı haqqında zəngin biliklərə malik olduğunu görmək mümkün deyil-dir. Məsələn, o, kapitalizmdə istehsal istehlak arasındakı ziddiyyəti dərinləndirən başa düşür və onun fikrincə, kapitalist ölkələrində, bəzən istehsal edilən əmtələrin miqdarı xalq kütlələrinin tələbindən artıq olur ki, bu da mütləq böhrana gətirib çıxarır. Özünün “Hekayət” əsərində yazır ki, “Altmış il bun-dan əqdəm Fırəngistanda, xüsusən İngilis məmləkətində xalq biarəm karxanalar yapmağa və sənaye işlətməyə iqdəm edib, az müddətdə külli-ələmin ehtiyaclarına kafi miqdardan bəməratib ziyadə əqmişə və əmtəə hazır edib, Fırəngistanda və sair əqalimdə hərə şəhərin bazar və karvansaraylarını ənvə və əqsam əşya ilə doldurdular. Və bu ala-

min məalından saf qafil idilər və hərgiz xəyallarına xü-tur etmərdlər ki, bu işin nəticəsi, aqibəti ərbabi-tənxahın iflasına bəis olacaqdır”. Müasir iqtisadi anlamda desək, M.F.Axundzadə xalqı başa salmağa çalışırdı ki, əhalinin tələbatını, yalnız yerli bazarların “konyunkturunu” (mövcud vəziyyətini) müəyyənləşdirmək və real bazarda tələblə təklif arasında nisbətə uyğun olaraq, mal (məhsul) istehsal etmək lazımdır. Əks təqdirdə, hökumət bazarlarda bu və ya digər mal qrupları üzrə “ifrat istehsal” səbəbindən böhrana gətirib çıxaraçaqdır. Bu böhran isə, sonda, sahibkarların iflasına səbəb olacaqdır.

M.F.Axundzadə özünün “Hacı Qara” əsərində Ağcabədi bazarında alver edən, tacir Hacı Qaranın dili ilə deyirdi: “Allah kəssin belə bazarı, belə alış-verişi”. Lakin nə həmin malları istehsal edən istehsalçı, nə də onları satan satıcı Hacı Qara başa düşmürlər ki, malların satılmamasının səbəbi heç də onların mallarının keyfiyyətinin aşağı olması deyil, həm də ifrat istehsalın, əhalinin alıcılıq qabiliyyətinin aşağı olması səbəbindən ola bilər.

Belə bir cəhəti də qeyd edək ki, həm SSRİ adlanan böyük bir imperiyanın dağılması nəticəsində keçmiş müttəfiq respublikalar, həm də digər xarici ölkələrlə bağlanmış qarşılıqlı əməkdaşlıq müqavilələrinin pozulması, sonralar dün-ya bazarında və eləcə də ölkəmizdə neftin qiymətlərinin aşağı düşməsi nəticəsində və nəhayət, təqribən 28-30 il ərzində Qarabağ torpaqlarının “erməni van-dalları” işğalı altında olması və s. qeyri-neft sektorunun inkişafında ləngimələrə səbəb oldu. Bütün bunlar isə doğma Azərbaycanımız iqtisadiyya-tının qabaqcıl Avropa ölkələrində tətbiq edilən modelərdən istifadə etməklə inkişaf etdirilməsinə mane olmaya bilməzdi.

Lakin artıq biz bu gün tam əminlik və ictimai hissi ilə qeyd edə bilərik ki, Cənab Prezidentimiz və Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevin parlaq zəkəsi, hərbi-siya-

si-diplomatik bilgilərinin yüksək olması, xalqımızı və onun bütün zümrələrini bir yumruq halında öz ətrafında birləşdirməyi bacarmaq qabiliyyəti və nəhayət, türk hərbiçilərinin güclü təlim keçdiyi, Şanlı Ordumuzun müasir döyüş texnologiyaları və müharibə şəraitində davranış qaydalarını dərinləndirən bilmələri, cəsurluğu və qeyrətliyi, ən nəhayət, qardaş Türkiyə dövləti başda olmaqla, bəzi dövlətlərin də öz torpaqlarını işğaldan azad etməsi üçün haqq mücadiləsinə qalxmış xalqımıza mənəvi dəstək olması nəticəsində Uca Tanrımıza çox şükürlər olsun ki, bu gün M.F.Axundzadənin Vətəni Azərbaycanın “Qarabağ” adlı bir problemi yoxdur. İşğaldan azad edilmiş rayonlarımızda bərpa və yenidənqurma işləri üçün ölkə başçısının müvafiq sərəncamları ilə ən yeni, modern layihələr hazırlanmaqdadır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurası nəzdində sədri olduğum “Kooperasiyanın İnkişafına Dəstək” İctimai Birliyi də bu prosesə öz töhfələrini vermək əzmindədir. Belə ki, Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatının inkişafına dair 2017-2022-ci illər üçün Dövlət Proqramının, “Tədbirlər Planı”nın 11.8-ci bəndinin tələblərinə uyğun olaraq, bu məqalənin müəllifi

tərəfindən hələ 2018-ci ildə hazırlanmış “Torpağa Qayıdış” adlı kənd təsərrüfatı istehsal kooperativinin “Nümunəvi Nizamnamə”si Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin “Fərmerlər, kooperativlər və Assosiasiyalar” şöbəsinə təqdim edilmişdir. Azərbaycanda ilk “kənd istehlak cəmiyyəti”nin 1899-cu ildə Xankəndində yarandığını nəzərə alaraq, ilk modern kooperativin də məhz burada yaradılmasını təklif etmişik. Bütün yuxarıda göstərilənlər isə öz ölkəsinin ən ləyaqətli və vətənpərvər övladlarından biri olan, xalqını dərin məhəbbətlə sevən və doğma Vətəninə (Şəki də daxil olmaqla) iqtisadi və sosial inkişafı baxımından Avropa tipli dövlətlər sırasında görmək istəyən Mirzə Fətəli Axundzadənin həmin “arzularının çiçək açması” və onun “ruhunun şad olması” demək olacaqdır. Allah Prezidentimizi və qəhrəman ordumuzu qorusun! Şəhidlərimizə isə rəhmət eləsin!

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!

HƏSƏN İSRAFILOV,
İqtisad elmləri doktoru,
Azərbaycan Respublikasının
“Əməkdar müəllimi”,
“Kooperasiyanın İnkişafına Dəstək”
İctimai Birliyinin Sədri

Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi yaradılıb

Prezident İlham Əliyev “Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi (Azərkosmos)” publik hüquqi şəxsin yaradılması haqqında” Fərman imzalayıb.

Fərmana əsasən, “Azərkosmos” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin əsasında Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin tabeliyində “Azərbaycan Respublikasının Kosmik Agentliyi (Azərkosmos)” publik hüquqi şəxs yaradılıb. Agentlik “Azərkosmos” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin hüquqi varisidir, ASC-nin hüquq və öhdəlikləri, habelə əmlakı agentliyə keçir.

Kosmik Agentliyi kosmik fəaliyyət sahəsində dövlət siyasətinin formalaşmasında və həyata keçirilməsində iştirak edən, bu sahədə tənzimləməni və nəzarəti, telekommunikasiya, Yer müşahidə və digər təyinatlı peyklerin orbitə çıxarılması, idarə edilməsi və istismarı sahəsində ümumdövlət və ictimai əhəmiyyət

daşıyan funksiyaları həyata keçirən, beynəlxalq kosmik layihələrdə iştirak edən, müvafiq beynəlxalq təşkilatlarla və xarici dövlətlərin aidliyyəti dövlət qurumları ilə kosmosdan dinc məqsədlərlə istifadə sahəsində əməkdaşlıq edən publik hüquqi şəxsdir. Agentliyin fəaliyyətinin təşkili və təmin edilməsi xərcləri peyk xidmətlərindən əldə olunan vəsait və qanunla qadağan olunmayan digər mənbələr hesabına maliyyələşdirilir. Agentliyin fəaliyyətinə rəhbərliyi həyata keçirmək üçün 3 üzvdən – sədr və onun 2 müavinindən ibarət İdarə Heyəti yaradılır. Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi agentliyin nizamnaməsinin və strukturunun layihələrini, habelə nizamnamə fondunun məbləğinə dair təkliflərini iki ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təqdim edəcək.

Səfir: Bəhreyyndən sərmayə cəlbə üçün Azərbaycanda geniş imkanlar var

Böyük iqtisadi potensialı olan Azərbaycan Bəhreyyndən olan iş adamlarının ölkəmizin kənd təsərrüfatı və sənaye sektorunda şirkətlər yaratması üçün geniş imkanlar mövcuddur. Eyni zamanda, Bəhreynlə birbaşa aviareyslərin bərpa edilməsi istiqamətində iş aparılır. Bu fikirləri Bəhreynin “Əl Əyam” qəzetinə müsahibəsində ölkəmizin Səudiyyə Ərəbistanındakı səfiri Şahin Abdullayev deyib. O əlavə edib ki, postpandemiya dövründə səyahət məhdudlaşdırılmaları aradan götürüldükdən sonra Azərbaycan Körfəz ölkələrindən, o cümlədən Bəhreyyndən turistləri qəbul etmək üçün sağlamlıq və gigiyena şəraitinin ən yüksək səviyyəyə çatdırılması istiqamətində tədbirlər həyata keçirir.

Diplomat diqqətə çatdırıb ki, son illər Azərbaycanda turizm sektoru sürətli inkişaf mərhələsi keçib. Pandemiya-

dan əvvəl Körfəz ölkələrindən turist axını daha da güclənib, birbaşa aviareyslər açılıb, viza prosedurları sadələşdirilib. Hazırda ölkəmizə turistlərin qayıtması istiqamətində tədbirlər görülür. Bu kontekstdə COVID-19 virusuna yoluxmanın minimum həddə endirilməsi və pandemiya tam nəzarətə nail olunması üzrə işlər aparılır. Azərbaycanda vaksinasia prosesi

də sürətlə davam edir. “Azərbaycanın turizm sektoru Körfəz ölkələri üçün cazibədardır və düşünürəm ki, tezliklə turistlərin ölkəmizə qayıtması təmin ediləcək”, - deyə səfir vurğulayıb. Ş.Abdullayev deyib ki, Azərbaycan Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının müvafiq tövsiyələri və global turizm sektorunun bərpasından sonra turistləri qəbul etməyə hazır olacaq.

Azərbaycan məhsulları Çində beynəlxalq sərgidə nümayiş etdirilir

Çinin Çindəo şəhərində Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) beynəlxalq investisiya və ticarət sərgisi işə başlayıb. Təşkilatın üzvü, müşahidəçisi və dialoq üzrə tərəfdaşı olan dövlətlərin iştirak etdiyi tədbirdə Azərbaycan vahid ölkə stendi ilə təmsil olunur. Stenddə Azərbaycan istehsalı olan 50-dək qida və içki məhsulları nümayiş etdirilir. Bundan başqa, stendimizdə Azərbaycan investisiya, nəqliyyat-transit və turizm potensialı da təqdim edilir. Sərgi ilə paralel olaraq keçirilən “ŞƏT regional iqtisadi və ticarət əməkdaşlığı forumu”nun “Ölkələr təqdimatı”

adlı əsas panel iclasında Azərbaycanın Çindəki ticarət nümayəndəsi ölkəmizin investisiya potensialı haqqında təqdimatla çıxış edib. Forumun panel iclasında 200-dək yerli şirkət nümayəndəsi iştirak edib. Sərgi çərçivəsində Azərbaycan nümayəndə heyətinin bir neçə yerli şirkətlə potensial ticarət və investisiya əməkdaşlığına dair görüşləri də keçirilir. Qeyd edək ki, Çindəo Çinin 6 ən önəmli dəniz limanından biri olmaqla yanaşı, əsas iqtisadi mərkəzlərdəndir. Ötən il Çindəo şəhərinin ÜDM-in həcmi illik nisbətə 3,7 faiz ataraq 192 milyard ABŞ dolları olub. Son bir neçə il ərzində Çindəo şəhəri ŞƏT-in də iqtisadi mərkəzinə çevirilməkdədir.

Azərbaycan auditori – 2020: uğurlar və perspektivlər

Gülməmmədov Səbuhi Yediyar oğlu

İcraçı Direktor

2020-ci ildə COVID-19-un yayıldığı bir şəraitdə yaranmış gərgin vəziyyət və auditor xidmətinin sifarişçiləri olan təsərrüfat subyektlərinin üzlaşdıqları çətinliklər iqtisadiyyatda şəffaflığın təmin olunmasında, kölgə iqtisadiyyatına qarşı mübarizədə, resurslardan səmərəli istifadə edilməsində, iqtisadi təhlükəsizliyin təmin olunmasında əvəzəlməz önəm kəsb edən və maliyyə hesabatlarının şəffaflığının əsas təminatçılarından olan audit peşəsi - müstəqil audit üçün də təsirsiz ötürülməmişdir.

Hesabat ilində auditorların öz vəzifələrinin və öhdəliklərinin layiqincə yerinə yetirmələrinə dəstək verilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatası tərəfindən kompleks tədbirlər işlənilib həyata keçirilmişdir. Bu məqsədlə Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatasında 2020-ci il 8 aprel tarixli "Pandemiya şəraitində auditor xidmətinin qarşısında duran vəzifələrin həllinə dair" Sərəncam qəbul edilmişdir. Sərəncamın məqsədi müasir şəraitdə ölkədə müstəqil auditin qarşısında duran problemlərin müəyyənəşdirilməsi, bu problemlərin operativ və səmərəli həll edilməsi üzrə yeni dövrün çağırışlarına uyğun tövsiyələrin işlənilib hazırlanması, Auditorlar Palatasının üzvlərinə əməli köməkliyin göstərilməsi, Palata üzvlərindən daxil olan təklif və tövsiyələrin təxirə salınmadan öyrənilməsi, həll edilməsi və zəruri hallarda müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları qarşısında qaldırılması, pandemiya dövründə qabaqcıl xarici təcrübənin Azərbaycan auditində tətbiqini təmin etməkdən ibarət olmuşdur. Sərəncama müvafiq olaraq Auditorlar Palatasında yaradılmış İşçi Qərargah Auditorlar Palatasının üzvləri ilə distant əlaqə yaratmaqda audit peşəsi üçün vacib hesab edilən məsələləri öyrənmiş və operativ qərarların qəbul edilməsi üçün müvafiq işləri həyata keçirmişdir.

Palata üzvləri ilə aparılan peşəkar müzakirələr, üzvlər tərəfindən təqdim edilən təklif və tövsiyələr əsasında 2020-ci il 15 aprel tarixində "Pandemiya qarşı mübarizə və onun nəticələrinin aradan qaldırılmasına dair Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının Tədbirlər Planı" təsdiq olunaraq icraya yönəldilmişdir. Bazar infrastrukturuna olmaq etibarilə milli iqtisadiyyatın, ilk növbədə də sahibkarlığın inkişafına töhfəsini artırmaq üçün auditor xidmətinin daha geniş anlamda qəbul edilməsi, həmin anlayışa sifarişçilərə iqtisadi strategiyaya dair məsləhət və tövsiyələr verməkdən tutmuş optimallaşdırma məsələlərinə qədər əhatəli bir xidmət sahəsinin daxil edilməsi tələb olunur. Beynəlxalq audit praktikasında istifadə olunan fəaliyyət növlərinin və metodlarının geniş tətbiqi ölkəmizdə auditin təşkilinin əsas istiqamətləri kimi mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan Respublikasında auditin dünya standartları səviyyəsində təşkili ona yalnız mühasibat uçotu kontekstində baxılmasını yox, idarəetmə prosesində nəzarət-analitik infrastruktur elementini kimi qəbul edilməsini tələb edir. Müasir şəraitdə Azərbaycanın innovativ iqtisadiyyatında auditin inkişaf xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi, keyfiyyətli uçot və auditin formalaşdırılması problemlərinin, onların həlli yollarının aşkara çıxarılması böyük rol oynayır.

Bunu nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikasının Auditorlar Palatasında 2020-ci ildə "Azərbaycan Respublikasında Auditor fəaliyyətinin inkişaf Konsepsiyası" işlənilib hazırlanmışdır.

2021-2030-cu illəri əhatə edəcək auditin üçüncü inkişaf konsepsiyası Azərbaycanda auditor fəaliyyətinin müasir vəziyyəti və onun inkişafına mane olan

"...Ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bilavasitə bağlı olan müstəqil auditin ölkəmizdə formalaşdırılması və onun normativ hüquqi bazasının yaradılması qısa zaman kəsiyində maliyyə nəzarətinin bu müstəqil növünün uğurlu inkişafına imkan yaratmışdır. Ölkəmizdə auditor fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsi Auditorlar Palatası tərəfindən həyata keçirilir. Auditorlar Palatasının fəaliyyəti dövründə ölkədə beynəlxalq audit standartlarının tətbiqi reallaşdırılmış, daxili audit xidmətinin korporativ idarəetmə sisteminin ayrılmaz elementinə çevrilməsi, auditorların fəaliyyətinə effektiv nəzarətin qurulması sahəsində xeyli iş görülmüşdür. Palata beynəlxalq və regional peşə qurumlarında, o cümlədən Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası kimi çox nüfuzlu bir təşkilatda ölkəmizi layiqincə təmsil edir".

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

əsas problemlər, auditor xidmətinin keyfiyyət problemləri, auditor fəaliyyətində şəffaflığın artırılması, dempinq, haqsız rəqabət və korrupsiyaya qarşı mübarizə, auditor xidmətlərinə tələbatın və ictimai etimadın yüksəldilməsini, eləcə də, qabaqcıl xarici təcrübənin tətbiqi və beynəlxalq peşəkar qurumların fəaliyyətində milli auditin iştirakının genişləndirilməsini, rəqəmsal iqtisadiyyat şəraitində auditor fəaliyyətində innovasiyaların tətbiqi istiqamətlərini (konseptual əsasları), auditor kadrlarının peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsini, auditor xidməti bazarında tənzimləmə və təşkilin inkişaf istiqamətlərini, auditor fəaliyyətinin normativ hüquqi təminatının yaxşılaşdırılmasını və 2030-cu ilə qədər Azərbaycanda auditor fəaliyyətinin inkişafının konseptual istiqamətlərini özündə əks etdirir.

Hesabat ilində eyni zamanda, "Auditor fəaliyyətində haqsız rəqabət hallarına qarşı mübarizəyə dair təlimat" işlənilib hazırlanmış, "Auditorların müstəqillik qaydaları" kitab şəklində nəşr etdirilmiş və Auditorlar Palatasının üzvü olan auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara çatdırılması təmin edilmiş, "Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun auditorlar tərəfindən tətbiqinə dair metodik materiallar Toplusu (2010-2020-ci illər) hazırlanaraq çap etdirilmişdir.

Eyni zamanda, Sərbəst auditorların və auditor təşkilatlarının 2019-cu il üzrə illik və 2020-ci il üzrə I yarımillik hesabatlarının toplanması, təhlili və icmal-tövsiyələrin, aparılan auditlərin keyfiyyətinə kənar nəzarətin vəziyyətinə dair icmal-təhlilin hazırlanması, 2019-cu ilin nəticələri üzrə auditor təşkilatlarının və sərbəst auditorların reyting səviyyəsinin müəyyən edilməsi, səlahiyyətli dövlət orqanlarının sifarişli və auditor yoxlamalarının aparılması, "Auditin innovativ inkişafının əsas istiqamətləri üzrə konsepsiya"da nəzərdə tutulan tədbirlərin tətbiqi, "Kölgə iqtisadiyyatının azaldılması üzrə Yol Xəritəsi"ndə nəzərdə tutulan tədbirlərin tətbiqi, Beynəlxalq Audit Standartlarının son versiyasına edilmiş dəyişikliklərin tərcüməsi, redaktəsi, auditor təşkilatlarına və sərbəst auditorlara çatdırılması, Milli layihələrin, Dövlət proqramlarının, Strategiyaların, fəaliyyət planlarının, fərmanların, sərəncamların, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin və Birinci vitse-prezidentin tapşırıqlarının, tövsiyələrinin icrasının gedişi və nəticələri barədə məlumatların hazırlanması və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasına təqdim edilməsi sahəsində müvafiq tədbirlər həyata keçirilmişdir.

2020-ci ildə Palata tərəfindən auditorların ixtisasartırma kurslarının keçirilməsi, auditor adı almaq üçün imtahanların təşkil edilməsi, Beynəlxalq Mühasiblər

Federasiyasına təqdim edilmiş fəaliyyət planının icrası ilə əlaqədar məlumatların hazırlanması və göndərilməsi, Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası və Avropa Mühasiblər və Auditorlar Federasiyası ilə birgə işlərin aparılması, kiçik və orta müəssisələrin auditində Beynəlxalq Audit Standartlarının tətbiqinə dair təlimatın tərcümə etdirilməsi kimi tədbirlər də yerinə yetirilmişdir. Ölkəmizdə yeni innovativ metodların tətbiq edilməsi ilə əlaqədar müvafiq işlər

Bayramov Qəşəm Hacı oğlu

Aparatın rəhbəri

nəticə əldə etmişdir. Eyni zamanda, ötən ildə təsdiq edilmiş siyahı üzrə 158 auditor onlayn qaydada təşkil edilmiş ixtisasartırma kurslarında iştirak etmişdir. Onlayn təşkil edilmiş test imtahanından müvəffəq nəticə göstərənlərə sertifikatlar təqdim olunmuşdur.

Auditorlar Palatasında kadr hazırlığı istiqamətində görülmüş işlərdən biri də ödənişli kursların təşkili olmuşdur. Belə ki, ötən il ərzində idarə və müəssisələrdən müraciət etmiş 21 nəfərə müxtəlif vaxtlarda 3 dəfə ödənişli kurslar təşkil edilmişdir. O cümlədən, 2020-ci il 10 fevral - 6 mart tarixlərində 10 nəfərə və 8-30 dekabr tarixlərində 7 nəfərə "Daxili audit və daxili nəzarət" proqramı əsasında, 9-28 dekabr tarixlərində isə 4 nəfərə "Daxili audit testləri və sübutlarının toplanması" proqramı əsasında kurslar keçirilmişdir. Kursların sonunda iştirakçıların bilik səviyyəsinin yoxlanılması üçün onlayn imtahan keçirilmiş və 21 nəfər imtahanı müvəffəqiyyətlə bitirərək sertifikatlar almışlar.

Hər il olduğu kimi, 2020-ci ildə də Auditorlar Palatasında yeni üzvlüyə qəbul edilmiş auditorlarla görüş keçirilmişdir. Üzvlərə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından istifadə izah olunmuş, audit sahəsi üzrə müxtəlif maarifləndirici materiallar təqdim edilmiş, eyni zamanda, yeni nəşr olunmuş "Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsi" (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) kitabı da öz fəaliyyətlərində istifadə edilməsi üçün onlara təqdim edilmişdir.

Ötən il Auditorlar Palatasında auditin təşkili və tənzimlənməsinə həsr edilmiş müxtəlif mövzularda dair, o cümlədən 2020-ci il 25 fevral - 02 mart tarixlərində auditorlar üçün "Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsi"nin tətbiqi, 14 aprel tarixində "Pandemiya şəraitində auditor xidmətinin qarşısında duran problemlərin və vəzifələrin həlli", 23 aprel tarixində "Pandemiya şəraitində beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla auditin aparılması yolları", 30 aprel - 6 may tarixlərində "Auditorun şəxsi kabineti sisteminin tətbiq edilməsi", 8 may tarixində "COVID-19 böhranı: Maliyyə hesabatları və audit üzərindəki nəticələri" mövzularında vebinarlar keçirilmişdir.

Qeyd edildiyi kimi, COVID-19-un yayıldığı bir şəraitdə yaranmış vəziyyət iqtisadiyyatda şəffaflığın təmin olunmasında, kölgə iqtisadiyyatına qarşı mübarizədə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tövsiyə və tapşırıqlarının yerinə yetirilməsində, iqtisadi resurslardan səmərəli istifadə edilməsində, iqtisadi təhlükəsizliyin təmin olunmasında əvəzəlməz önəm kəsb edən və maliyyə hesabatlarının şəffaflığının əsas təminatçılarından olan auditor peşəsi - müstəqil audit üçün də təsirsiz ötürülməmişdir. Bu həm də bizim xidmətin sifarişçiləri olan təsərrüfat subyektlərinin üzlaşdıqları mürəkkəb durumla əlaqədardır. Hazırkı şəraitdə

auditorların öz vəzifələrinin və öhdəliklərinin layiqincə yerinə yetirmələrinə dəstək verilməsi məqsədilə Auditorlar Palatası tərəfindən kompleks tədbirlər görülməkdədir. Bu məqsədlə Auditorlar Palatasının sədri tərəfindən təsdiq edilmiş "Pandemiya şəraitində auditor xidmətinin qarşısında duran vəzifələrin həllinə dair" Sərəncamının da məqsədi müasir şəraitdə ölkədə müstəqil auditin qarşısında duran problemlərin müəyyənəşdirilməsi, bu problemlərin operativ və səmərəli həll edilməsi üzrə yeni dövrün çağırışlarına uyğun tövsiyələrin işlənilib hazırlanması, Auditorlar Palatasının üzvlərinə əməli köməkliyin göstərilməsi, pandemiya dövründə qabaqcıl xarici təcrübənin Azərbaycan auditində tətbiqini təmin etməkdən ibarət olmuşdur.

Yeni dövrün çağırışları auditin təşkili, tənzimlənməsi və rəqəmsallaşdırılmasının müasir tələblərə müvafiq olaraq, beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla təkmilləşdirilməsi, auditdə innovasiyaların və yeni texnologiyaların tətbiqi, aparılan auditlərin Beynəlxalq Audit Standartlarına, Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsinə və digər normativ-hüquqi sənədlərin tələblərinə uyğunluğunu, ən əsası isə auditor xidmətinin keyfiyyətinin və peşənin imicinin yüksəldilməsinə nail olmağı zəruri edir.

Bu istiqamətdə nəticəli tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə Auditorlar Palatasında 2020-ci il ərzində auditin təşkili və tənzimlənməsinə dair çoxsaylı "Dəyirmi masa"lar təşkil olunmuşdur.

Auditor xidmətinə ictimai etimadın yüksəldilməsi və xidmət bazarında haqlı rəqabətin təmin edilməsi, auditorlar tərəfindən yol verilən haqsız rəqabət hallarının vaxtında aşkar edilməsi və belə hərəkətlərə qarşı adekvat cəza tədbirlərinin görülməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu məqsədlə haqsız rəqabətə yol verən auditorlara və onların mütəxəssislərinə qarşı təsirli tədbirlər sisteminin işlənilib hazırlanması və onların tətbiqi "Auditor fəaliyyətində haqsız rəqabət hallarına qarşı mübarizəyə dair Təlimat"ın hazırlanmasını zəruri etmiş və bu məqsədlə həmin Təlimat hazırlanmışdır. Təlimatın Palata üzvlərindən ibarət "Dəyirmi masa"da onlayn müzakirəsi keçirilmiş, auditorlar tərəfindən haqsız rəqabət hallarına qarşı mübarizəyə dair təkliflər verilmiş, işgüzar müzakirələr aparılmışdır.

"Cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun auditorlar tərəfindən tətbiqinə dair metodik materiallar Toplusunun (2010-2020-ci illər) 2020-ci ilin 20 avqust tarixində distant qaydada təqdimat mərasimi keçirilmişdir. Təqdimatda Auditorlar Palatasının əməkdaşlıq etdiyi qurumların rəhbərləri, Palatanın Şurası yanında komitə sədrləri, peşəkar mühasiblər və auditorlar iştirak etmişlər. Tədbir iştirakçıları nəşr edilən kitab barədə öz fikirlərini bildirərək müstəqilliyin auditin ən əsas prinsiplərindən biri olduğunu, auditorların öz müstəqilliklərini qorumaqla keyfiyyətli xidmət göstərmələrini və auditə ictimai etimadın səviyyəsinin yüksəldilməsi ilə bərabər dempinq, haqsız rəqabət, auditin nüfuzunun aşağı düşməsi və digər bir sıra xoşagəlməz halların qarşısının alınmasını zəmin yaratmalarını vurğulamışdır. Bildirilmişdir ki, 2018-ci ildə Beynəlxalq Mühasiblər Federasiyası (IFAC) tərəfindən dərc edilmiş mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının hazırladığı «Peşəkar Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsi (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə) çox mühüm əhəmiyyətə malikdir. Xüsusi

29 aprel - 5 may 2021-ci il

vurğulamaq lazımdır ki, ilk dəfə olaraq “Peşəkar Mühəsiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsi (Beynəlxalq Müstəqillik Standartları ilə birlikdə)” nəşr olunmuşdur. IFAC tərəfindən nəşr olunmuş və 2019-cu ilin sonlarında Auditorlar Palatası tərəfindən Azərbaycan dilinə tərcümə olunaraq dərc edilmiş «Peşəkar Mühəsiblərin Beynəlxalq Etika Məcəlləsi”ndə (“Beynəlxalq Müstəqillik Standartları» ilə birlikdə) ehtiva olunmuş müddəaların mahiyyətinin üzvlərimizə, habelə ölkə mühəsiblərinə çatdırılması, Məcəllənin prinsipləri əsas götürülməklə yeni normativ hüquqi aktların və xüsusi milli sənədlərin hazırlanmasını və tətbiqini ön plana çəkir. Daha sonra Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin, Auditorlar Palatanın Şurası yanında Beynəlxalq Audit Standartları və Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq standartları üzrə komitənin, Azərbaycan Professional Maliyyə Menecerləri Assosiasiyasının, “Baratton” MMC-nin, Auditorlar Palatanın Şurası yanında Keyfiyyətə nəzarət üzrə komitənin, Azərbaycan Mühəsibat və Risk Peşəkarları Assosiasiyasının nümayəndələri çıxış edərək kitabın peşənin inkişafında və onun müstəqilliyinin təmin edilməsində mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulamışlar.

Şanlı qələbəmizlə tarixə düşən 2020-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin müharibədən sonrakı dövrdə işğal olunmuş ərazilərin bərpasına dair konseptual təklif və göstərişlərinin reallaşdırılması istiqamətində zəruri tədbirlərin işlənib hazırlanması və həyata keçirilməsi sahəsində elmi-praktik əhəmiyyət kəsb edən tövsiyələrin müəyyənləşdirilməsi məqsədilə, Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqı ilə birgə təşkilatçılığı ilə 2020-ci il 24 noyabr tarixində “Qələbəyə aparan yol: iqtisadiyyatı güclü olan dövlət hər şeyə qadirdir” mövzusunda onlayn elmi-praktik konfransı keçirilmişdir. Konfransda işğaldan azad edilən torpaqlarımızın yenidən qurulması, ölkəmizə dəyən zərərin qiymətləndirilməsi, maliyyə vəsaitlərinin əmələli istifadə və xarici təcrübənin geniş tətbiqi istiqaməti üzrə təklif və tövsiyələr hazırlanaraq müvafiq qurumlara təqdim edilmişdir. Tədbirdə Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqının, Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin, AMEA-nın İqtisadiyyat İnstitutunun nəzdində “Postkonfilikt ərazilərin bərpası” Elmi Mərkəzinin, Azərbaycan Kooperasiya Universitetinin əməkdar Auditorlar Palatası Şurasının yanında komitələrin təmsilçiləri və Palatanın əməkdaşları iştirak etmişlər.

Ötən ilin yadda qalan hadisələrindən biri də Auditorlar Palatasının beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsindən ibarət olmuşdur. Belə ki, 2020-ci il ərzində təşkil olunmuş bir çox beynəlxalq tədbirlərdə Palata təmsilçilərinin iştirakı təmin olunmuşdur. Lakin dünyada yaranmış pandemiya ilə əlaqədar olaraq, 2020-ci ilin mart ayından iştirakçıların tədbirlərdə iştirakı onlayn şəkildə təşkil olunmuşdur.

Həmin tədbirlər sırasında 2020-ci il 21 fevral tarixində Romada keçirilən Azərbaycan-İtaliya biznes forumunu, 26 iyun tarixində Kiçik və Orta Müəssisələr üçün Avropa Mühəsiblər və Auditorlar Federasiyasının videokonfrans formatında 2020-ci il üzrə İllik Ümumi Yığıncağını, 29 may və 19 iyun tarixlərində Rusiya Federasiyasının “Sodrujestvo” Özü-nütənzimləyən Auditor Təşkilatları Assosiasiyasının təşkil etdiyi beynəlxalq videokonfransı, 9 iyun tarixində EFAA-nın İllik Ümumi Yığıncağını, “Kiçik və orta müəssisələrin hesabatlılığının gələcəyi: COVID-19 təsirləri” adlı vebinari və 23 iyun tarixində “Kiçik və orta müəssisələrin auditinin gələcəyi: Audit Standartlarının COVID-19 dönməsində tətbiqi” adlı vebinari, 14 iyun tarixində Avrasiya regionu üzrə peşəkar audit və mühəsibatlıq qurumlarının “Beynəlxalq Audit Standartları (BAS) 600 layihəsi üzrə "Qrupun Maliyyə Hesabatları üçün Audit Mülahizələri (Auditorların işi daxil olmaqlay)” mövzusunda keçirdiyi vebinari, 16 iyun tarixində “Auditin həyata keçirilməsi” və 23 iyun tarixində isə “Audit Hesabatı və Gələcəyə baxış” mövzularında Beynəlxalq Mühəsiblər Federasiyasının (IFAC) keçirdiyi vebinari, 16 iyun tarixində Cinayət yolu ilə əldə edilmiş cirkli pulların yuyulmasına qarşı PAO-ların birgə söylərini əlaqələndirmək və kölgə iqtisadiyyatına qarşı mübarizədə müstəqil auditin rolunu artırmaq üçün əsas istiqamətləri inkişaf etdirmək məqsədilə Avrasiya regionu üzrə peşəkar audit və mühəsibatlıq qurumlarının keçirdiyi vebinari, 13 avqust tarixində Kiçik və Orta Müəssisələr üçün Avropa Mühəsiblər və Auditorlar Federasiyasının (EFAA) videokonfrans formatında iclasını, 7 sentyabr tarixində Avrasiya regionu üzrə peşəkar audit və mühəsibatlıq qurumlarının BAS-ların inkişafı üzrə müzakirəsi və BAS 600 layihəsi üçün təkliflərin hazırlanması ilə əlaqədar keçirdiyi vebinari, 15 sentyabr tarixində keçirilmiş “Kiçik və orta müəssisələrin gələcəyi: Likvidlik və Biznesin Davamlılığı” adlı vebinari, 23 sentyabr tarixində Rusiya Federasiyasının “Содружество” Özü-nü Tənzimləyən Auditor Təşkilatları Assosiasiyasının

“Audit təşkilatında keyfiyyətə nəzarət sistemi” mövzusunda vebinari, 8 oktyabr tarixində Rusiya Federasiyasının “Соарыкестрво” Özü-nütənzimləyən Auditor Təşkilatları Assosiasiyasının “Avrasiya regionu üzrə ölkələrində audit və mühəsibat xidmətləri üçün ümumi bazarların işləmə məsələləri və perspektivləri” adlı tədbirini, 14 oktyabr tarixində Rusiya Federasiyasının “Соарыкестрво” Özü-nü Tənzimləyən Auditor Təşkilatları Assosiasiyasının “Avrasiya bölgəsində mühəsiblər və auditorların regional qrupunun yaradılması” adlı vebinarnı, 15 oktyabr tarixində Avropa Mühəsiblər və Auditorlar Federasiyası (EFAA) tərəfindən onlayn qaydada keçirilmiş “SMP-lərin Gələcəyi - Rəqəmsal Səriştənin İnkişaf etdirilməsi” adlı vebinari, 22 oktyabr tarixində Rusiya Federasiyasının “Соарыкестрво” Özü-nütənzimləyən Auditor Təşkilatları Assosiasiyası” tərəfindən videokonfrans formatında Avrasiya regionunun audit və mühəsibatlıq qurumlarının rəhbərlərinin iştirakı ilə “Cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirin yuyulmasına və kölgə iqtisadiyyatına Auditor Təşkilatları Assosiasiyası” tərəfindən videokonfrans formatında Avrasiya regionunun audit və mühəsibatlıq qurumlarının koordinasiyası üzrə işçi qrupu”nun iclasını, 29 oktyabr tarixində Avropa Mühəsiblər və Auditorlar Federasiyası (EFAA) tərəfindən təşkil olunmuş “SME-lər tərəfindən qeyri-maliyyə hesabatlarının gələcəyi” adlı vebinari, 29-30 oktyabr tarixlərində Rusiya Federasiyasının “Соарыкестрво” Özü-nütənzimləyən Auditor Təşkilatları Assosiasiyasının “İnnovativ iqtisadiyyat keçiddə mühəsibat, audit və mühəsibat təhsilinin beynəlxalq standartlara uyğun islahatı” adlı elmi-praktik konfransı, 19 noyabr tarixində Avrasiya Bölgəsinin keyfiyyətə nəzarət, auditdə haqsız rəqəbat hallarının müəyyən edilməsi, auditin keyfiyyətinin artırılması və haqsız rəqəbatın qarşısının alınması üçün tədbirlər hazırlanması üzrə İşçi Qrupunun iclasını və s. qeyd etmək olar.

2020-ci ildə Palatanın Şurası yanında peşəkar auditorların rəhbərlik etdiyi 9 komitə və 1 komissiya fəaliyyət göstərmişdir. Komitələr və komissiya öz fəaliyyətlərini Palatanın struktur bölmələri ilə bərabər iş planına müvafiq formada qurmuş və səlahiyyətləri çərçivəsində öhdəliklərini yerinə yetirmişlər. 2020-ci il ərzində Auditorlar Palatası Şurasının 11 iclası (fəaliyyətə başladığı dövrdən hesabat ilinin sonunadək üç yüz iyirmi yeddi iclas) keçirilmişdir. Şura iclaslarında əsasən auditor fəaliyyəti

yətni tənzimləyən normativ hüquqi sənədlərin, təlimatların, standartların və qaydaların müzakirəsi ilə əlaqədar qərarlar qəbul edilmişdir. İnformasiya-təbliğat və nəşriyyat fəaliyyəti üzrə Auditorlar Palatasının təşkilatçılığı və iştirakı ilə auditin aktual problemləri üzrə keçirilən konfransların, simpoziumların, “dəyirmi masa”ların, seminarların və digər tədbirlərin nəticələri haqqında geniş məlumat mütəmadi olaraq Palatanın internet sahifəsində və sosial şəbəkələrdə yerləşdirilmişdir. 2020-ci ilin 30 yanvar tarixində Auditorlar Palatasının sədri, iqtisad elmləri doktoru, professor Vahid Novruzovun “Azərbaycan” qəzetində "Prezident İlham Əliyev bu il də Davos Forumundan ölkəmizin milli maraqlarının təminatı üçün maksimum istifadə etdi", 29 aprel tarixində "AZƏRTAC"-da "Açıq hökumətin təşviqinə dair Milli Fəaliyyət Planında kölgə iqtisadiyyatının azaldılmasına xüsusi önəm verilməsi müasir dövrün tələbləri baxımından aktualdır", 8 may tarixində "Respublika" qəzetində "Heydər Əliyevin iqtisadi siyasətində şəffaflıq amili və təhlükəsizlik siyasəti yeni mərhələdə", 29 may tarixində "Rusiya Federasiyasının "Sodrujestvo" Özü-nütənzimləyən Auditor Təşkilatları Assosiasiyasının rəsmi internet sahifəsində "Koronavirus (COVID-19) şəraitində audit" (çıxış), 9 iyun tarixində "Palitra" qəzetində "Korrupsiyaya qarşı mübarizə bu gün və sabah üçün də dövlət siyasətinin prioritet məsələsi olaraq qalacaq", 12 iyun tarixində "AZƏRTAC"-da "Milli Qurtuluş Günü Azərbaycan dövlətçiliyinin ölüm-dirim mübarizəsinin tarixidir", 13 iyun tarixində "Xalq" qəzetində "Milli Qurtuluş Günü Azərbaycan dövlətçiliyinin ölüm-dirim mübarizəsinin tarixidir", 19 iyun tarixində "Respublika" qəzetində "Akademik Ziyad Səmədzadə haqqında", 10 sentyabr tarixində "Azərbaycan" qəzetində "Neft sazişləri Azərbaycan iqtisadiyyatının hərtərəfli inkişafına təkan verir", 30 sentyabr tarixində "AZƏRTAC"-da "Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri Azərbaycanda uğurla həyata keçirilməkdədir", 1 oktyabr tarixində "İKİ SAHİL" qəzetində "Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri Azərbaycanda uğurla həyata keçirilməkdədir", 10 oktyabr tarixində "Azərtac"da "Vahid Novruzov işğalçı Ermənistanın növbəti təxribatı ilə bağlı xarici həmkarlarına müraciət edib" məqalələri və Moskvada dərc olunan beynəlxalq elmi-praktiki "Audit" jurnalının I (yanvar) nömrəsində "Azərbaycan auditinin əldə etdiyi uğurlar və qarşıda duran problemlər", 17 aprel tarixində "AZƏRTAC"-da Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə 2020-ci ilin birinci rübünün sosial-iq-

tisadi yekunlarına həsr olunan video-konfransına dair müsahibələri dərc etdirilmiş, habelə Palata əməkdaşlarının "Azərbaycan auditi - 2019" mövzusunda, "Məcburi auditdən keçməklə maliyyə hesabatlarınızı şəffaflaşdırın" başlığı altında, "Azərbaycanın zəhmətlə yüksələn ilk xanım auditoru" adlı məqalələri müxtəlif qəzetlərdə dərc edilmişdir. Auditorlar Palatası gördüyü bütün işlərin ictimaiyyətə çatdırılması üçün nöinki KİV-dən, eləcə də Palatanın saytından və sosial şəbəkələrindən mütəmadi istifadə edir. Auditorlar Palatasının ötən ildə keçdiyi uğurları ilə bərabər qarşımızda icrası vacib hesab edilən perspektivləri də mövcuddur. Belə ki, qeyd etdiyimiz kimi, Palata tərəfindən hazırlanmış 2021-2030-cu illəri əhatə edəcək auditin üçüncü inkişaf konsepsiyası özündə auditor xidmətinin keyfiyyətinin, auditə ictimai etimadın yüksəldilməsi, rəqəmsal iqtisadiyyat şəraitində auditor fəaliyyətində innovasiyaların, qabaqcıl xarici təcrübənin daha geniş tətbiqi, auditor kadrlarının peşəkarlıq səviyyəsinin yüksəldilməsi, auditor fəaliyyətində şəffaflığın artırılmasını, demping, haqsız rəqəbat və korrupsiyaya qarşı mübarizə, auditor xidməti bazarında tənzimləmə və təşkilin inkişaf etdirilməsi, auditor fəaliyyətinin normativ hüquqi təminatının yaxılaşdırılması istiqamətlərini özündə cəmləşdirir.

Bu Konsepsyanın məqsədi yalnız şəffaflıq, hesabatlılıq və audit sahəsində üzləşdiyimiz ciddi və bəzən də gözəlmədən meydana çıxan çətinliklər və problemlərin həllinə reaksiya vermək yox, daha çox gələcəkdə yarana biləcək problemlərin qarşısını almaq üçün konseptual yanaşmanı təmin etməkdir. Konsepsiyada ehtiva olunan əsas istiqamətlərin reallaşdırılması ölkənin qanunvericilik aktlarına müvafiq dəyişikliklərin edilməsi, zəruri tənzimləyici aktların işlənib hazırlanması və nəşri, kompleks təşkilati, təhsil, maarifləndirmə, informasiya təminatı üzrə tədbirlərin həyata keçirilməsi vasitəsilə nəzərdə tutulur.

Auditorlar Palatası Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafı naminə öz üzərinə düşən öhdəlikləri, vəzifə və funksiyaları sonrakı illərdə də layiqincə yerinə yetirmək əzmindədir.

Səbuhi GÜLMƏMMƏDOV,
Azərbaycan Respublikası
Auditorlar Palatasının icraçı direktoru

Qəşəm BAYRAMOV,
Azərbaycan Respublikası
Auditorlar Palatası Aparatının rəhbəri

Azərbaycan bankları sənaye və istehsalata kredit qoyuluşlarını artırırırlar

2021-ci ilin 1 aprel tarixinə Azərbaycanda sənaye və istehsalata verilən kreditlərin həcmi 900 milyon manatı ötüb, lakin öncəki illərdə qeydə alınan milyard manatlıq həddə hələ çatmayıb.

Hesabat dövrünə bu sektora verilən kreditlərin həcmi 1,2% artımla 910.7 milyon manat olmuşdur. Qeyd edək ki, 2020-ci ilin əvvəlində sənaye və istehsalat sektoruna verilən kreditin həcmi 1 milyard 241.3 milyon manat idi. Bu kreditlərin 895.5 milyon manatı özəl sektora verilən kreditlər olmuşdur.

Özəl sektordan isə 189.2 milyon manatı qısamüddətli və 721.6 milyon manatı isə uzunmüddətli kreditlər təşkil edib.

Ümumilikdə isə kreditlərin 487.2 milyon manatı (öncəki ayda: 480.7 mln. manat) milli və 234.4 milyon manatı (öncəki ayda 238.8 mln. manat ekvivalenti) isə xarici valyutada verilən kreditlərdir.

Qeyd edək ki, burada rəqəmlər bank olmayan kredit təşkilatları istisna olmaqla və vaxtı keçmiş kreditlər daxil olmadan hesablanır.

Azərbaycan və Türkiyə yeni qaz müqaviləsini müzakirə edirlər

“Türkiyənin borularla nəqlətmə operatoru olan "BOTAŞ" şirkəti və Xəzərin Azərbaycan sektorunda yerləşən "Şahdəniz" qaz-kondensat yatağının işlənilməsi üzrə konsorsium yatağın işlənməsinin birinci mərhələsi çərçivəsində qazın tədarükünün həyata keçirilməsi üçün yeni müqaviləni əldə etmək üzrə danışıqlar aparır". Bunu "BP-Azerbaijan" şirkətinin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Tamam Bayatlı deyib.

Onun sözlərinə görə, kontraktın bitməsi səbəbindən (ildə 6,6 mlrd. kubmetr qazın nəqlini nəzərdə tutur-

du – red.) "Şahdəniz-1" çərçivəsində Türkiyəyə qazın nəqli aprel ayının 16-da dayandırılıb və hazırda yeni müqavilənin əldə edilməsi üçün danışıqlar aparılır. "Şahdəniz-1" layihəsi çərçivəsində qazın nəqli üzrə müqavilə 2001-ci ildə əldə edilib.

"Hazırda "BOTAŞ" və konsorsium arasında danışıqlar davam etdirilir", - T.Bayatlı qeyd edib. Bununla yanaşı, T.Bayatlının sözlərinə görə, "Şahdəniz" yatağının işlənməsinin ikinci mərhələsi ("Şahdəniz-2" – red.) çərçivəsində qazın nəqli tam şəkildə davam etdirilir.

Kredit kartı ilə verilən kreditlər bahalaşdı

Azərbaycanda banklar tərəfindən fiziki şəxslərə verilən istehlak kreditlərinin faiz dərəcələrində dəyişmələr müşahidə edilib.

Məsələn, kredit kartları ilə verilən istehlak kreditlərin faiz dərəcələri 25%-ə qədər yüksəlib. Bu, ötən ilin eyni dövründə 23%, ötən ilin sonu isə 24% təşkil edirdi.

Yaşayış sahəsinin təmiri ilə bağlı olan kreditlərin orta faiz dərəcələri 23% təşkil edib. Bu, 2020-ci ilin eyni dövründə 23%, həmin ilin sonunda isə 24% təşkil edirdi.

Avtomobil kreditləri 19%-də və məişət avadanlıqlarının alınması ilə bağlı olan kreditlərin isə faiz dərəcələri 23%-də sabit qalmışdır.

Gürcüstan külək enerjisi sahəsində Azərbaycan təcrübəsindən bəhrələnmək niyyətindədir

Gürcüstanın Energetikanın İnkişafı Fondu ölkədə külək elektrik stansiyaları (KES) tikməyi planlaşdırır. Bununla bağlı dünyanın qabaqcıl ölkələrinin, eləcə də Azərbaycanın təcrübəsi öyrənilir. Fondan AZƏRTAC-a bildirilib ki, bütün dünyada alternativ enerji mənbələrinə keçidlə bağlı layihələr hazırlanır. Gürcüstanda da elektrik enerjisinə olan ehtiyacın ödənilməsi üçün müxtəlif yollar araşdırılır, o cümlədən külək enerjisindən istifadənin yolları öyrənilir. “Ölkədə günəş və külək enerjisinə inteqrasiyanın daha önəmli olacağı düşünülür”, - deyə fondan bildirilib. Mütəxəssislərin fikrincə, elektrik enerjisinə olan ehtiyac hər il bir neçə dəfə artır.

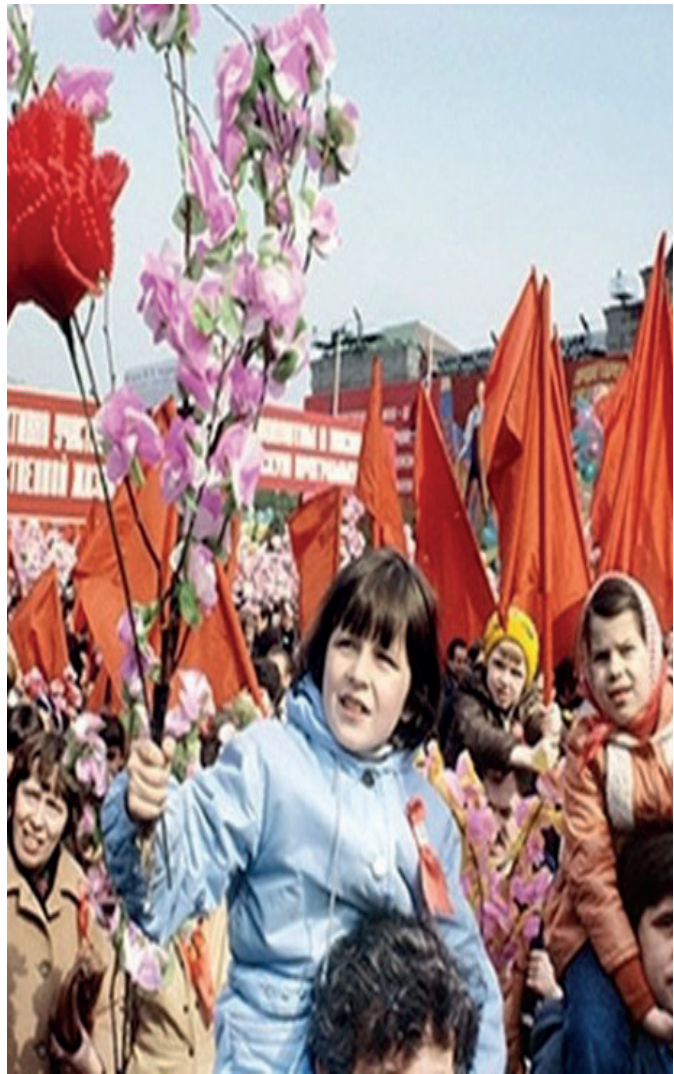
Bu isə onu deməyə əsas verir ki, Gürcüstan 2030-cu ildə ciddi enerji böhranı ilə üzləşəcək. Fondun məlumatına görə, hazırda Zestafoni, Niqoza, Ruisi və ölkənin mərkəzi yerlərində külək stansiyaları qurmaq üçün layihələr hazırlanıb. Onların ümumi gücü 200 meqavat/saatdan çox olacaq. Fondun rəhbəri Georqi Çikovani bildirib ki, hazırda bu layihələrin texniki-iqtisadi əsasları hazırlanır. Gələn ilin əvvəllərində isə layihələrin icrasına başlanıla bilər. Onun sözlərinə görə, 2030-cu ildə Gürcüstanın enerjiyə olan tələbatının 20 faizi külək, 5 faizi isə günəş enerjisi hesabına ödəniləcək.

HƏMRƏYLİK QƏLƏBƏ VƏ SEVİNCİDİR “Kiçik Ürəklərdə Böyük Xatirələr”

May ayını çox sevərdim. Ayların ən mehribanıydı mənim üçün. İl uzunluğunu həsrət yaşadan yasəmən ətirliydirdi. Bəlkə də ilk günü bayramla başlayırdı ona görə? Həvəslə 1 may, sonra 9 mayı hazırlaşdıq. Hər ikisi bayram idi. 1 mayda nümayiş olardı – “parad” deyərdik. Bu günün tarixini öyrətdirdilər bizə.

Çox olaylar yaşayan günü “Zəhmətkeşlərin həmrəylik günü” kimi qeyd etmək 1889-cu ilin iyulunda II İnternasionalın Paris Konqresində qərara alınıb. Bu, XIX əsrdə, xüsusən də əsrin 2-ci yarısında bir çox Avropa ölkələrində 8 saatlıq iş günü uğruna, 15-16 saatlıq iş rejimi müqabilindəki az maaşa, uşaq əməyinin istismarına qarşı aparılan mübarizənin, etiraz aksiyalarının nəticəsi idi. İlk dəfə 1856-cı ildə Avstraliyalı işçilər bir gün özlərini işdən azad edərək, “8 saatlıq iş günü” tələbiylə nümayiş keçirirlər. Nümayişin təsiri güclü olduğundan

hər il nümayiş keçirmək qərarına gəlirlər və bir çox ölkə zəhmətkeşləri bu qərarla həmrəy olurlar. Bu həmrəylik, məndən fərqli olaraq, indi çoxlarının can atdığı Amerikaya da güclü təsir edir. Amerikanın minlərlə iştirakçısı olan etiraz nümayişləri də güclü etirazla qarşılanır. Burjuaziya güzəştə getmək istəmir. Bu mübarizədə yüzlərlə həbslər, ölümlər olur. Buna baxmayaraq, 1890-cı ildən 1 may zəhmətkeşlərin həmrəylik günü kimi bir çox ölkələrdə qeyd olunmağa başlayır. İnsanın öz hüquqlarını qoruması - dəyərini anlaması istehsal vasitələri üzərində xüsusi mülkiyyətə və maddəyə əsaslanan, bir qrup insanın varlanmasına xidmət edən kapitalizmin inkişafına da təsir edib. Necə deyirlər, zəhmət-

keşlər öz bayramına min bir zəhmətlə nail olublar. Beləcə, 1 may “Dünya zəhmətkeşlərinin həmrəylik günü” – “Beynəlxalq Əmək Bayramı” kimi özünə tarixdə yer edib.

SSRİ-də bu gün təntənə ilə qeyd olunardı. Gözləyirdik bu günü. Səhər tezdən bəzənib-düzənib nümayişə gedərdik. Hər tərəf də bərbəzəkli. Əslində sosializmdə yaşayırdıq: nə 15 saatlıq iş günü, nə uşaq əməyinin istismarı kimi problemlər yoxdu. Ona görə də bayram havası olardı. SSRİ dağılandan sonra bizdə bu gün qeyd olunmur, ləğv olunub yəni. Yəqin, daha zəhmətkeş deyilik, ya həmrəy deyilik, ya da həmrəylik lazım deyil. Bəlkə də 8 saatlıq iş günü, uşaq əməyinin istismarı heç kimi maraqlandırmır. Məndən olsa, bu bayramı xüsusi qeyd edərdik. Nə gözəl olardı: bütün insanlar zəhmətkeş və həmrəy olardı. Dünya da bayram edərdi. Əslində dünyanın 100-dən artıq ölkəsində 1 may ictimai, 70-dən artıq ölkəsində rəsmi bayram kimi qeyd olunur. Sosial bərabərliyə çağıran şüarlar, tələblər də, qarşıdurmalar da olur. Amma bir əsrdən çoxdur ki, bu gün qeyd olunur. Çünki həmrəy və zəhmətkeş olmaq çox gözəldir. Gözəlliyi isə qorumaq, onun uğrunda savaşımaq lazımdır. Təəssüf ki, bunu bacarmırıq. Amma bir vaxtlar əlimizdə gül-çiçək, rəngbərəng şarlar nümayişə çıxardıq. Hamı sevinirdi. Üzlərdə təbəssüm olardı. Mən də sevinirdim hədsiz. Bəlkə əslində dünya insanların heç vaxt həmrəy olmadıqlarını anlamırdım. Bəlkə anlayırdım və mümkünsüz olanın bir gün də olsa, mümkün olduğuna inanmaq istəyirdim? Bilmirəm, yəni xatırlamıram.

Bilirəm ki, hər şeyi vaxtında anlamaq olmur. İnsanın ağılının da, ürəyinin də, gözünün də bir pəncərəsi var elə bil. Bu pəncərələr həmişə açılmır. Bəzilərinə heç açılmır. Amma o pəncərələr açıq olanda insan həyatı başqa cür görünür, duyur, ağıldan keçirir. Onda o həyatı çirkinləşdirən nəsnələr haqda yox, gözəlləşdirmək haqda düşünür. Bəlkə bu sıxıcı günlərin səbəbkarı “taclı virus” da o pəncərələri açmaq üçün gəlib? Deyir ki, baxın, həyata - dünyanıza baxın. Bu həyatı sevdinizmi? Sizin olan dünyanı qorudunuzmu? Baxın: bir virusa qalib gəlmək üçün sizə villalar, şəxsi təyyarələr, bank hesabları lazım deyil - həmrəylik lazımdır. Ölüm heç kimin cibinə baxmır axı. Həmrəy olub bir-birinizi qorumaq lazımdır, anladınız mı? İnsanlar bir-birindən qorunaraq deyil, bir-birini qoruyaraq yaşamaqlıdır. Yalnız həmrəylik - birlik bizi qoruya bilər.

P.S. Həmrəylik bayramının sevincini xatırlasam da, yenə yaşamaq istəsəm də, mayda sevinə bilmirdim. Şuşa dərdi vardı mayın. Heç bir ayda sevinmək olmurdur. Amma indi əvvəzsiz bir sevincimiz var - Qələbə sevincimiz! İllər, aylara sığmayan bir sevinc. Həmrəyliyiimizin, birliyiimizin bizə yaşatdığı sevinc.

Həmrəy olaq ki, qalib olaq və həmişə qalib olmaq sevincini yaşayaq!

KƏMALƏ ABİYEVƏ

Azercell-in dəstəyilə şəhid övladları üçün reabilitasiya proqramına start verilir.

Korporativ Sosial Məsuliyyəti öz fəaliyyətinin ayrılmaz və mühüm hissəsi hesab edən “Azercell Telekom” şirkətinin dəstəyi ilə “Kiçik Ürəklərdə Böyük Xatirələr” adlı sosial layihəyə start verilib. Layihənin əsas məqsədi ikinci Qarabağ müharibəsində şəhid olan hərbiçilərimizin övladları üçün art terapiya yolu ilə psixoloji təlimlər təşkil etmək, eləcə də onların qəhrəman ataları haqqında ən gözəl xatirələrindən ibarət kitabı həm rəqəmsal, həm də çap formatda nəşr etməkdir. Layihədə Azercell-in partnyoru “GİD CSR Consulting” şirkətidir.

“Kiçik Ürəklərdə Böyük Xatirələr” layihəsində 5-14 yaş arasında olan 300 uşağın anası ilə birgə iştirak edəcəyi planlaşdırılır. COVID-19 virusunun yayılması ilə əlaqədar pandemik şəraiti nəzərə alaraq, təlimlər onlayn şəkildə keçirilir.

Təlimlər bir neçə istiqamət üzrə təşkil olunub. “Art terapiya” (təsviri sənət terapiyası) uşaqların özünü rahat və azad formada ifadə etməsinə, içində qapalı saxladığıları duyğularını üzə çıxarmalarına şərait yaradacaq. Musiqi, rəsm, hərəkət-rəqs, ədəbiyyat kimi sənət növlərinin köməyilə terapiya alan uşaqlar həm də bu yolla estetik yönlerini ortaya çıxara biləcəklər.

“Arzular ağacı” mövzusunda təlimin məqsədi isə iştirakçılarda özünə inam və ruh yüksəkliyi yaratmaqdır. Bu təlimin köməyilə uşaqlara və onların valideynlərinə psixoloji yardım göstərmək mümkün olacaq. Bu təlim böyük sarsıntı yaşayan uşaqların üzləşdikləri psixoloji problemləri adlamaqları-

na, gələcəkdə yarana biləcək daha ağır çətinliklərin qarşısını almağa kömək edəcək. Layihə çərçivəsində təlimlər zamanı xüsusi psixoloji çətinlik yaşayan uşaqların olduğu aşkarlanarsa, onların valideynləri ilə fərdi görüşlər də təşkil ediləcək.

“Uğur hekayəsi” istiqamətindəki təlimlərdə tanınmış şəxslər, böyük çətinliklər bahasına uğur qazanan peşəkarlarla görüş nəzərdə tutulub.

Layihə çərçivəsində şəhid övladlarının qəhrəman ataları haqqında xatirələri bir kitabda toplanacaq. Həm çap, həm də elektron formatda hazırlanacaq kitabın ayrıca bir bölümü atası haqqında heç xatirəsi olmayan körpə şəhid övladlarına həsr ediləcək. Bu kitab şəhidlərin öz ailələri ilə yanaşı, hər kəsin xatirələrində və qəlbində yaşamasına kömək edəcək. Kitabın elektron versiyasını “Bookmate” mobil tətbiqindən də oxumaq mümkün olacaq.

Bu layihə hər bir azərbaycanlının rahat gələcəyi naminə torpaqlarımızın işğaldan azad olunması uğrunda canından keçən mərd və yenilməz hərbiçilərimizə və onların ailələrinə duyulan hörmət və qayğının kiçik nümunəsidir.

Azercell-in sürətli mobil interneti yerin üstünü də, altını da əhatə etməyə davam edir

Lider operator LTE şəbəkəsini hərtərəfli genişləndirir.

Azercell bütün abunəçilərini daha stabil şəbəkə və daha yüksək sürətli internetlə təmin etmək məqsədilə 2021-ci il ərzində də LTE şəbəkəsini təkmilləşdirməyə davam edib. Görülən işlər sayəsində bu ilin əvvəlindən etibarən Azercell-in LTE şəbəkəsinin əhatə dairəsi əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirilib.

Təkcə ötən il ərzində Azercell-in LTE şəbəkəsinin həm əhali baxımdan, həm də ərazi baxımdan coğrafi əhatəsi təxminən 11% genişləndirilib. Təkmilləşdirmə işlərinin aparıldığı müddət ərzində isə 2021-ci ilin mart ayının sonunadək şəbəkənin əhali üzrə əhatə dairəsi 85,3%-ə, coğrafi əhatə dairəsi isə 72,8%-dək artıb. Layihə çərçivəsində 2021-ci ilin birinci rübü ərzində 201 LTE radio baza stansiyasında təkmilləşdirmə işləri aparılıb, mövcud 50 radio baza stansiyaya LTE texnologiyası əlavə olunub. Bununla da, LTE şəbəkəsinə aid bu stansiyaların ümumi sayı 2742-yə çatdırılıb.

Azercell-in gördüyü tədbirlər çərçivəsində

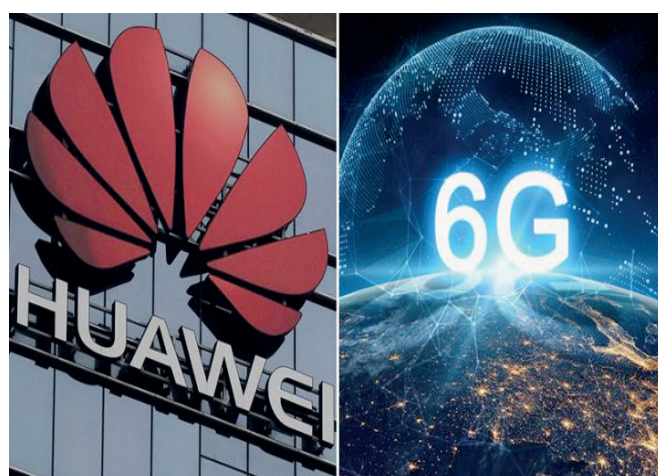
Bakı metropoliteninin 18 stansiyası və tunellərində LTE-Daşıyıcı Birləşdirmə sistemi aktivləşdirilib və şirkət açılışa hazır olmaq üçün tam gücü ilə çalışır.

Xatırladaq ki, ötən il də yeni nəsil texnologiyaları təmin edən şəbəkənin genişləndirilməsi istiqamətində aktiv sürətdə işlər aparılıb. Belə ki, 2020-ci ildə bu texnologiyaya üzərindən çalışan 784 ədəd yeni radio baza stansiya quraşdırılıb. Onların müəyyən hissəsi 44 günlük Vətən müharibəsi nəticəsində işğaldan azad olunmuş ərazilərdə işə salınıb. Təkcə ötən ilin sentyabr-dekabr ayları ərzində 118 yeni LTE stansiya istifadəyə verilib.

4G şəbəkəsinin təkmilləşdirilməsi, radio baza stansiyalarının sayının artırılması Azercell-in təqdim etdiyi xidmətlərin keyfiyyətinə, təqdim olunan mobil internetin sürətinə də güclü təsir göstərmişdir. Son 1 il ərzində Azercell şəbəkəsi üzrə LTE texnologiyası ilə ötürülən data trafikinin həcmində fikir versək, bu göstəricinin də 1,7 dəfə artdığını görürük. Mühüm göstəricilərdən biri də şəbəkə üzrə ötürülən ümumi data trafikinin təxminən 71%-nin LTE texnologiyası üzərindən daşınmasıdır.

Hazırda Azercell-in 4G şəbəkəsi ilə 240 Mbps-ə qədər endirmə, 95 Mbps-ə qədər isə yükləmə sürəti əldə olunur. Azercell-in 4G texnologiyasından istifadə edən abunəçilər böyük həcmli videoları daha yüksək keyfiyyətdə izləmək, bu faylları daha tez yükləyib ötürmək, kəsintisiz səsli zənglər etmək və digər üstünlüklər qazanırlar.

Çinin “Huawei” şirkəti “6G” rabitəsi üçün peyklər buraxacaq

“Huawei” şirkəti Çinin digər iki şirkəti ilə birgə əməkdaşlıq çərçivəsində cari ilin iyul ayında 2 peyk buraxmaq niyyətindədir. Layihənin

məqsədi “Huawei” tərəfindən hazırlanan altıncı nəsil mobil rabitə şəbəkələrinin (“6G”) şəbəkə texnologiyalarını yoxlamaqdan ibarətdir. Peyklərin buraxılışı ilə şirkət global tədqiqatlarda və “6G” texnologiyasının hazırlanmasında aparıcı rol oynayacaq. Altıncı nəsil mobil rabitə şəbəkələrinin “5G” şəbəkələrindən 50 dəfə sürətli olacağı gözlənilir.

Yeni texnologiyanın mövcud texnologiyadan fərqi ondan ibarətdir ki, “5G” signalının ötürülməsi üçün baza stansiyalarına, “6G” isə peyklərə əsaslanır.

Xatırladaq ki, bir müddət əvvəl “Huawei” nümayəndəsi şirkət tərəfindən altıncı nəsil mobil rabitə şəbəkəsinin 2030-cu ildə istifadəyə verilməyini bildirib.

Təsisçi:

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor:

Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:

Ziyad Səmədzadə, Akif Musayev, Vahid Novruzov, Ədalət Muradov, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacızadə, Süleyman Qasımov, Mirqasım Vahabov, Bəyalı Ataşov, Məiş Əhmədov, Aydın Hüseynov, Rəsul Balayev, Müşfiq Atakişiyev, Zəhid Məmmədov, Ayten Səmədzadə, Elşad Səmədzadə

Dizayner:

Lamiyə NƏBİYEVƏ

Redaksiyanın ünvanı:

Əliyar Əliyev küçəsi, 7

Redaksiya: +99412 566 09 60

Faks: +99412 514 14 27

Mühasibatlıq: +99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər

Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə

uyğun gəlməlidir. “İQTİSADİYYAT”

qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və

səhifələnmiş, «Azərmedia» MMC nəşriyyatı

mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya:

022201; İndeks: 0355; Tiraj: 2500